juna amiko

februaro 2015 • n-ro 1/2015 (142)

“Paco estas tiom rompiĝema
kiel ovo en infana mano”

INTERNACIA
ESPERANTO-REVUO
DE ILEI
POR LERNANTOJ
KAJ KOMENCANTOJ

Ni donacu lampon!
El mia kolora vivo
La kolibro, la bela birdeto
Internacia Jaro de Lumo

Kolibrido Zunzún

Aŭtorinoj : Ingrid Padrón kaj Sonmy Álvarez Tradukisto José de J. Campos Pacheco

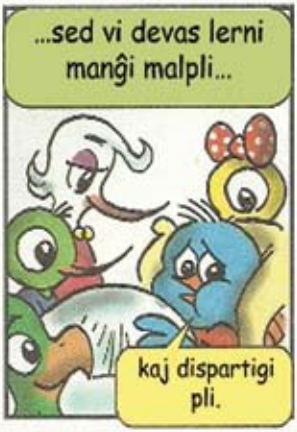

Enhavo

Enkonduke: Karaj legantoj! (Stano Marček, SK); Juna Amiko en 2015 (Mireille Grosjean, CH) .. 04

Konversaciaj temoj: Ni donacu lampon (Judit Felszeghy, HU) 05

LUME: El mia kolora vivo (Pavel Rak, CZ) 09

Ekstere: La kolibro, la bela birdeto (Samuel, CH) 11

Kial katoj, sed ne hundoj elegante trinkas? (Renée Triolle, CH) 12

La sorĉa kantomondo (Małgosia Komarnicka, PL) 13

Legu kaj ĝuu (Małgosia Komarnicka, PL) 14

Ekkonu mian landon pere de ĝia legendo (Małgosia Komarnicka, PL; Raita Pyhälä/Saliko, FI) 16

Amuza matematiko: Ekamu matematikon (Małgosia Komarnicka, PL) 18

Internacia Jaro de Lumo kaj Teknologioj Eluzantaj Lumon (Małgosia Komarnicka, PL) 18

Interesa libro: Malala (Mireille Grosjean, CH) .. 20

Fabelo: Blanka el ŝaŭmo (Luiza Carol, IL) 21

Interkultura Mondo: La Internacia Virina Tago (Elena Nadikova, RU; Osioka Teako, JP) 23

LUDE, la unika dua etaĝo: Kiom malproksimas la Luno?... (Mónika Molnár, CH) 26

Aventura rakonto: Sur la ondo 57 metroj (Otokar Batlička, CZ/Dieter Berndt, DE) ... 28

Recenzoj: *Bonvenon en nia mondo* (Luiza Carol, IL) .. 30

Ilustrita frazeologio (Luiza Carol, IL) 31

LASTE, la absolute spektakla tria etaĝo: Kvartrua enigmo: La minejo (Stefan MacGill, HU/NZ) 34

Ĉu vera aŭ malvera? (Stefan MacGill, HU/NZ) 35

Nia kultura heredaĵo: Juan Régulo Pérez (Baldur Ragnarsson, IS) 36

Landaj Reprezentantoj – Perantoj de *Juna Amiko* 38

Kolibroj kaj ĝirafoj instruas al ni pacon (Mireille Grosjean, CH) . 39

Frontpaĝe: Foto al la artikolo sur la p. 39: “Paco estas tiom rompiĝema kiel ovo en infana mano”

Eldonanto de *Juna amiko*: Internacia Ligo de Esperantistaj Instruistoj (ILEI). Jura sidejo: Centra Oficejo de UEA, Roterdamo, Nederlando. **Retejo:** sub rekonstruo ĉe *ilei.mondo.info*. Ĉefaj informoj pri *Juna Amiko*: *http://ilei.info/revuoj/?lingvo=eo*. Historio de la revuo: *http://eo.wikipedia.org/wiki/Juna_Amiko*. La numeroj de 0 ĝis 138 (1972 ĝis 2013) estas publike legeblaj ĉe: *http://www.eventoj.hu/juna-amiko/*. Vidu ankaŭ *lernu.net* kaj *edukado.net*. **Redaktoro:** Stano Marček (Zvolenská 15/21, SK 036 01 Martin, Slovakio), *stano.marcek@gmail.com* aŭ *redakcio@gmail.com*. **Lingva revizianto:** Baldur Ragnarsson (Islando), **Rubrikestroj:** Judit Felszeghy, Stefan MacGill (ĉiuj el Hungario), Małgosia Komarnicka (Pollando), Mónika Molnár (Svislando), Elena Nadikova (Rusio), Samuel Bélisle (Svislando), Luiza Carol (Israelo), Baldur Ragnarsson (Islando). **Grafikisto**: Pavel Rak (CZ). **Kunlaborantoj:** Renée Triolle (FR), Raita Pihälä (FI). Presita en Slovakio. **Administranto:** Sebastian Cyprich, *ILEI.Oficejo@gmail.com*. **Landaj Perantoj** sur la p. 38. La sekva numero aperos en majo. **Limdatoj por sendi kontribuaĵojn:** ĝis la fino de januaro, aprilo, julio kaj oktobro. **Jarabono** €18 en tiel nomataj A-landoj kaj €13 en B-landoj, laŭ la kategorioj de UEA (po €15 kaj €12 por mendo de 3 aŭ pli da ekzempleroj al la sama adreso).

ISSN 0230 1318

Karaj amikoj!

Unue la plej grava novaĵo: nia revuo *Juna Amiko,* kiu aperas jam 42 jarojn, nun legeblas ankaŭ en la reto!

La numeroj 0 ĝis 138 (1972 ĝis 2013) estas skanitaj kaj deponitaj en interreta biblioteko de Eventoj por publika legado en pdf-formato ĉe *http://www.eventoj.hu/juna-amiko*.

La freŝaj numeroj aperos en la biblioteko kun 2-jara prokrastado.

Elkoran dankon al la ĉefa motoro kaj longtempa redaktoro de la revuo Géza Kurucz, nun honora membro de ILEI, kaj al Lingvostudio en Budapeŝto!

◄◄ La provnumero el la jaro 1972 montras frontpaĝe blankan kolombon, simbolon de la paco, pentritan de la mondfama artisto Pablo Picasso.

Pri la PACO kaj AMIKECO parolas ankaŭ la frontpaĝa foto, Proverboj (p. 15), la artikoloj pri Norda Kabo (p. 16), Malala (p. 20), La Internacia Virina Tago en Japanio (p. 23), Kolibroj kaj ĝirafoj instruas al ni pacon (p. 39), dorsa paĝo... Nature ne mankas la tradiciaj bildstrioj kaj rubrikoj, Konversaciaj temoj, LUME, Ekstere, Kantoj, Legu kaj ĝuu, Amuza matematiko, LUDE, rakontoj, recenzoj, LASTE kun krucenigmo, informoj pri nia kultura heredaĵo... Se io tamen mankas al vi, skribu al via redaktoro

Stano Marček

Juna Amiko en 2015

Novaĵo: *Juna Amiko* aperos kvarfoje!!
Kutimo: *Juna Amiko* amuzas abunde!!
Allogaĵo: *Juna Amiko* aperas bunte!!
Avantaĝo: *Juna Amiko* alvenas regule!!
Konstato: *Juna Amiko* produktiĝas teame!!
Kresko: *Juna Amiko* interesas mondskale!!
Pluso: *Juna Amiko* instruas senlace!!
Efiko: *Juna Amiko* lertigas trafe!!
Konkludo: *Juna Amiko* malstreĉigas dum legado!!
Konsilo: *Juna Amiko* venu al vi amike!!

Mireille Grosjean
Prezidantino de ILEI

Ni donacu lampon!

Help-materialo por ekzamenotoj. Rubrikestro: Judit Felszeghy

I. Kio estas necesa? Kion ili bezonas?

Edzino, Aniko (A) kaj ŝia edzo, Bruno (B) babilas en sia hejmo.

A – Mia kara, ni estas invitataj al la nuptofesto de Lorena kaj Henriko!

B – Hm…!

A – Kaj decas donaci ion al ili…

B – Hm…

A – Kiun donacon ni aĉetu por ili? … Rigardu, jen la varkatalogo de la proksima superbazaro, ni povas trarigardi ĝin, kaj jam nun elekti ion!

B – Mi ne kompetentas pri tiaĵoj… Elektu vi mem, karulino!

A – Brunĉjo, vi havas ĉiam bonegajn ideojn! Helpu elekti, mi petas!

B – Do… bone. Jen, rigardu tiun kompleton de potoj: dek diversaj kuirpotoj, kun vitraj kovriloj, ankaŭ pato.

A – Kion vi imagas, ĉu ni donacu tian ĉiutagaĵon por tia granda evento?

B – Eble tiun ĉi orientan tapiŝon, ĉu?

A – Dolĉa mia, rigardu ties prezon! Ni ne povos aĉeti por ili tiom multekostan varon!

B – Jes, jes, fakte… Mi proponas tiun florvazon, ĝi kostas ne multe, aŭ porcelanan servicon por teo…

A – Mi pensas, ke la parencoj jam donacis multajn necesajn objektojn al ili, kiel kutime. Mi estas pensanta, kion niaj geamikoj ankoraŭ bezonas…

B – En tiu grandega vendejo aĉeteblas ankaŭ tablotukoj, rigardu, kiel belaj… Kaj littukoj, kurtenoj…

A – Jen, tiun ni aĉetu: starlampon!

B – Kara, ĉu vi pensas, ke ili vere bezonas starlampon?

A – Ja jes. Iu bela starlampo ĉiam estas necesa. Eblas loki ĝin apud la tableton kie ili babilas, aŭ apud iun fotelon, kie ili legas!

B – Aniko, vi havas bonegajn ideojn ĉiam!

II. Ni aĉetu la lampon!

Edzino, Aniko (A) kaj ŝia edzo, Bruno (B) babilas en iu grandega magazeno.

B – Karulino, venu, ni rapide aĉetos la

lampon, kaj post unu horo ni jam povos esti en la loĝejo de Henriko!

A – En tiu ĉi parto estas kuirejaj iloj…

B – La elektraj varoj troveblas post tiu ĉi, ni paŝu trans la parton de vitraĵoj kaj porcelanaĵoj…

A – Haltu, haltu!

B – Kio okazis?

A – Venu ĉi tien, dolĉa! Rigardu, kiel malmultkosta estas tiu ĉi kafomaŝino!

B – Ĉu ni aĉetu por ili kafomaŝinon?

A – Ne, sed la starlampon! Mi tamen pensis, ke ni povus akiri por ni novan kafomaŝinon.

B – Sed ne nun.

A – Kara, rigardu! Jen la kompleto de potoj, kiun ni vidis en la katalogo! Kiel impone ĝi aspektas! Ĝi estas el bona materialo…

B – Mi petas, ni rapide trovu la aĉetotan lampon!

A – Jen la tapiŝo, kiu plaĉis al ni! Kiel mola ĝi estas! Mi ĉiam sopiris je tiaspeca varma kaj velura tapiŝo… Ĉu ni ne povus aĉeti ĝin, kara?

B – Por niaj geamikoj, ĉu? Vi ja diris, ke…

A – Ho, ne! Por ni mem…

B – Aniko, ni nun ne povas elspezi kaj por la lampo, kaj por tapiŝo! Rememoru, ni antaŭ apenaŭ unu jaro aĉetis nian ĝismuran tapiŝon, vi diris, ke ĝi priservos nin dum almenaŭ dek jaroj!

A – Mi tamen opinias, ke ni rajtas elspezi por tiu ĉi malpli granda…

A – (al la vendistino) Fraŭlino!... Vendistino! Mi petas, prenu tiun ĉi tapiŝon, kaj enpaku ĝin! Jes, dankon!

A – Bruno, ĉu en la varkatalogo estis ĝuste tiu ĉi starlampo? Tie la lampo aspektis pli bone, la metala parto pli brila, la vitra parto pli hela estis.

B – Aniko, mi ne vidas iun ajn diferencon.

A – Ĉu eble ne pli bona elekto, se ni aĉetus por ili liteton por la naskiĝonta infano? Rigardu, kiel ĉarma malnovstila lulilo estas ĉi tie!

B – Naskiĝonta infano?! Kara, ili geedziĝos nur postmorgaŭ! Se tamen vi deziras ankoraŭ hodiaŭ liveri la starlampon al ilia loĝejo, ni urĝege aĉetu ĝin, kaj tuj ekveturu, ĉar jam vesperiĝas, kaj eĉ la vojoj glitas pro la frosto!

III. Kie estas la lampo?

Edzino, Aniko (A) kaj ŝia edzo, Bruno (B) babilas en la aŭtomobilo, dumvoje al siaj geamikoj.

B – Mi ja avertis vin, ke ni devas urĝi, ĉar en mallumo estas pli malagrable stiri sur glita vojo!
Kie estas ilia strato? En kiu strato ili loĝas?

A – Strato Kolombo, ĉu ne jam la sekva?

B – La dua strato post tiu vojkruciĝo. Nun lumas ruĝe la trafiklampo, mi volas kontroli la enpakitan lampon sur la tegmento, ĉar laŭ mi ĝi iom moviĝas… Aniko… Strange… Mi veturos trans tiun straton, kaj mi haltos momenton, apud la vojo.

A – ???

B – Ĝi ŝajnas iom… mola…

A – Tiu ĉi estas la tapiŝo, kara! La helpanto de la magazeno metis ĝin sur la tegmenton de la aŭto, kaj vi alligis ĝin… Ĉu vi ne rememoras?

B – Jes, jes… Sed… la lampo donacota, kie do estas?

A – Ĉu ĝi eble defalis de sur la aŭto? Ni veturu reen rapide, por trovi ĝin!

(La edzo dume turnas la aŭton reen.)

A – Haltu! Jen ĝi antaŭ ni! … Ne, tio estas nur fortranĉita branĉo de apuda arbo. Ni veturu plu laŭ tiu ĉi vojo, kaj ĉe la sekva angulo vi turnu la aŭton dekstren!

B – Ni ne rimarkas ĝin, se ĝi kuŝas sub la neĝo!

A – Se ĝi estus restinta sur la vojo, certe ĝi jam estus detruita de la aŭtoj!

B – Aŭ iu trovinte ĝin, rapide prenus, kaj metus la lampon en sian aŭton!

A – Eble, la enpakitan lampon ni lasis jam malantaŭ ni, ni kuris preter ĝi!

B – Hm… Ni esperu, ke ni trovos ĝin! Eble inter la sekvaj du anguloj, sur la vojo… Mi veturos ĝis la magazeno, mi pensas, ke ĝi falis de sur la aŭto tuj post la magazeno.

A – Nenie… nenie ĝi estas…. Kara, mi telefonvokos la giĉeton, kie ni aĉetis ĝin. Eble iu trovis la pakaĵon meze de la vojo, kaj reportis ĝin en la vendejon.

A – Ha-lo? Bonan vesperon! Pardonu pro la demando, bonvolu diri, ĉu ne estis trovita pakaĵo kun tapiŝo? Jes, ni aĉetis ĝin, antaŭ …. du horoj. Ĉu vere? Plej koran dankon! Jes, ni estas reveturantaj, kaj mi montros la kvitancon! Ĝis baldaŭ!

B – Kio estas? Kio okazis? Ĉu iu trovis ĝin?

A – Premu la gaspedalon, kara!
La lampo enpakita restis en la magazeno, ĉe la giĉeto!

Taskoj

I a) Faru demandojn “Kie estas la lampo” , kaj en la respondoj uzu “en, sur, inter, meze de, sub, tra, apud, post, antaŭ, malantaŭ…” Krom la lampo “serĉu” ankaŭ aliajn objektojn, (aŭto, magazeno, tapiŝo) aŭ eĉ personojn (amiko, edzino ktp).

b) Faru demandojn “Kien vi metis / ĵetis / ŝovis la lampon / la kuirpoton”. En la respondoj uzu la prepoziciojn proponitajn ĉi-supre. Kompreneble, anstataŭ “lampo” vi povas interesiĝi pri kuirpoto, kurteno, kajero, frotgumo… ktp, kaj same vi povas uzi ankaŭ al verbojn: “ĵeti, ŝovi, kuŝigi” ktp. Tiu tasko bezonas vian atenton!

c) Relegu la frazojn kun la verboj “bezonas” kaj “necesa”, kaj faru frazojn kun diversaj objektoj, aŭ la varoj de la legaĵo, ekzemple: Ĉu ili bezonas kuirpotojn? Ĉu kuirpotoj estas necesaj en la loĝejo?

d) Trovu kaj relegu la frazojn kun participoj (-anta, -ata ktp), kaj transformu ilin sen uzo de participoj! (Ekzemple: Ili serĉis la enpakitan lampon. Ili serĉis la lampon, kiu estis enpakita.)

II a) Legu laŭte la dialogojn, unu post la alia, kaj post la (dua) laŭtlegado, provu rakonti, pri kio ili temas! Vi povas plenumi tiun taskon ankaŭ kun via(j) partnero(j), samklasano(j)! Se vi estas lerta, provu rakonti la enhavon en Esperanto! Se vi estas malcerta pri viaj kapabloj, rakontu unue en via gepatra lingvo, poste en Esperanto – sed ĉi-kaze NE traduku viajn frazojn!

b) Legu laŭte al via(j) partnero(j) la dialogojn, unu post la alia, poste faru demandojn rilate la detalojn – prefere jam en Esperanto! (Vi povas antaŭ la legado skribi la demandojn.)

III a) Skribu leteron al via esperantista amiko (en proksimume 12 – 17 linioj, kune kun alparolo kaj adiaŭo), en kiu rakontu, kio okazis al la paro de la supra dialogo, kvazaŭ vi estus unu el la rolantoj! Klopodu ne citi el la dialogoj, sed rakontu la epizodon per “propraj” vortoj!

b) Kompilu dialogon, aŭ kun via(j) partnero(j) interbabilu (ĉirkaŭ 5 – 5 frazojn), en kiu vi rolludas kiel aĉetant(in)o kaj vendist(in)o.

c) Rakontu pri la bildoj: kio estas sur ili, kio tie okazas, uzante participon (-anta, -ata…)!

d) Rakontu al via(j) partnero(j) vian travivaĵon, en 12 – 17 linioj, pri iu aĉeto, kiun vi trovas interesa aŭ/ kaj humura. Antaŭ ol komenci la rakontadon, dediĉu kelkajn minutojn por kunkolekti la pensojn, la necesajn vortojn!

Vortklarigoj

Decas: Esti konforma al la sociaj kutimoj, al la reguloj de bonedukiteco kaj moralo.

Pato: Malprofunda senkovrila kaserolo kun longa tenilo, servanta por friti.

Departemento: Ampleksa sekcio de ministrejo, de granda administrejo, aŭ de superbazaro.

Frotgumo: Preparaĵo el kaŭĉuko, uzata por forigi strekojn de krajono, inko.

El mia kolora vivo

Verkinto kaj desegninto: Pavel Rak

Se vi emas, kolorigu la bildetojn!

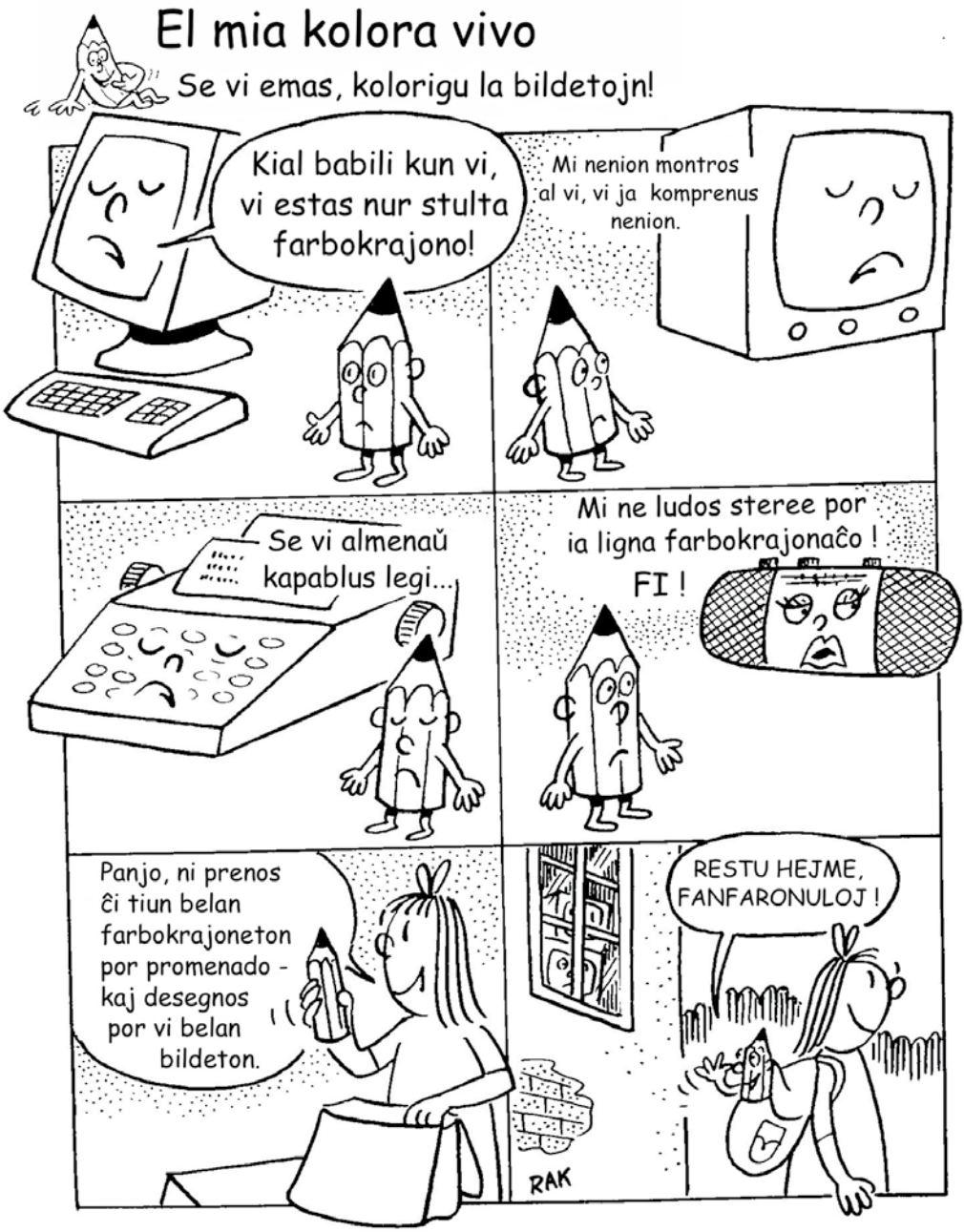

Paĝo 9: Kio okazis al la farbokrajoneto? Kion konsilis la poteto? Kiu trovis la farbokrajoneton? Kion li diris al Manjo? Kion respondis Manjo? Paĝo 10: Kiuj objektoj fanfaronis? Kolorigu ĉiujn bildetojn!

La kolibro, la bela birdeto

Kolibroj estas etaj birdoj longaj de 2 ĝis 35 cm. Ekzistas 340 malsamaj specioj. Iliaj flugiloj estas longaj kaj ili svingiĝas tre rapide. La longeco de ilia beko dependas de la specioj: povas estis de 1,5 ĝis 10 cm. lliaj kruroj estas mallongaj. Iliaj piedoj ne ebligas paŝi surtere, nur sur etaj branĉoj.

La longeco de ilia beko dependas de la specioj: povas estis de 1,5 ĝis 10 cm. lliaj kruroj estas mallongaj. Iliaj piedoj ne permesas paŝi surtere, nur sur etaj branĉoj. La koloro de iliaj plumoj povas esti bruna, verda, ruĝa, blua aŭ nigra, sed ili kutime estas multkoloraj.

Ili vivas en Ameriko kaj ĉefe en la tropikaj regionoj. La plej eta kolibro, la kolibrino de Helena (estas ĝia nomo) pezas malpli ol 2 gramojn, estas malpli ol 2 cm longa kaj demetas la plej etajn ovojn de la mondo. La plej granda estas la giganta kolibro (ankaŭ estas ĝia nomo) kiu pezas 20 gramojn kaj estas 21 cm longa.

Nutrado

La kolibro estas florsukmanĝanto, ĉar ĝi manĝas 90 procentojn da florsuko, sed ĝi tamen manĝas 10 procentojn da insektoj por havi proteinojn. Ĝi manĝas normale la duonon de sia pezo da sukero (en la florsuko) tage, kaj tio estas multe!

La kolibro trinkas la florsukon el la floroj per sia beko, en kiu ĝia lango eniras kaj eliras de la floro prenante florsukon.

Saluton,
mi estas Samuel
el Svislando.
Mi kontribuas al
Juna Amiko per la
rubriko pri la
naturo. Mi volonte
ricevos viajn petojn
aŭ komentojn
al mia adreso:
samuel@noos.ch
Ĝis!

Reproduktado

Post la reproduktado la ino faras la neston sole kaj la malino foriras trovi alian inon.

Normale du etaj ovoj estas demetitaj en nesto farita el branĉetoj, kaj ili estas kovataj proksimume 16 tagojn. Poste la idoj estas nutrataj per insektoj dum 10 tagoj.

La korpo de tiuj birdoj funkcias tre rapide. Kolibro povas digesti muŝon en 10 minutoj. Iliaj flugiloj batas tre rapide, ilia koro povas bati ĝis 1260 korbatoj minute (proksimume 21 sekunde).

La kolibroj povas bati per siaj flugiloj en ĉiuj direktoj por flugi malantaŭen, kaj ili povas ŝvebi, farante okojn per siaj flugiloj. Ili povas flugi proksimume 30 km/h rapide.

Samuel, Svislando
www.noos.ch / samuel
samuel@noos.ch

Kial katoj, sed ne hundoj elegante trinkas?

Se vi havas katon aŭ hundon, vi certe rimarkis, ke kato kapablas tre elegante trinki, dum hundo malsekigas ĉion ĉirkaŭ la trinkujo. – Kial?

Ambaŭ, kiel ni, homoj, havas kompletajn vangojn, kiuj ebligas suĉi. Kiam kato trinkas, ĝi malrapide eligas la langon, tuŝas la surfacon de la akvo, kaj formas per sia lango "kulereton". Tiel ĝi elprenas nur iom da akvo, levas la langon kaj englutas.

Hundo metas la langon en la ujon, sed devas grande malfermi la buŝon (faŭkon), kaj elturniĝi por venigi akvon al la gorĝo. Tiel ĝi malsekigas la ĉirkaŭaĵon! Do, ne kulpigu ĝin, simple metu la ujon sur viŝilon por eviti malpurigon!

Renée Triolle

La sorĉa kanto-mondo

La rubrikon preparas: Malgosia Komarnicka,
ul. Kilińskiego 14/3, PL-59-300 Lubin, *malgosia.junaamiko@gmail.com*

Kanto akompanas nin ĉie… Ni volonte aŭskultas ĝin, ĉar ĝi helpas vidi kaj krei alimaniere la mondon, ebligas revi aŭ transdoni niajn sentojn.

Ĝi ankaŭ helpas akiri pli bonajn rezultojn dum lernado, ĉar lernantoj ludante samtempe lernas, kreskigas sian emocian engaĝiĝon en la lerno-procezo. Sufiĉas nur ekkanti, kaj ili tuj rememoras kanto-vortojn. Tiumaniere la lernantoj plej bone kaj sugeste alproprigas al si la materialon de la leciono, ofte ne konsciante, ke ili ekzercas fremdan lingvon. La laboro kun kanto havigas ĝojon kaj kontenton al la lernantoj, do ni ne malhelpu ĉi agrablecon de kantado dum la Esperanto-lecionoj.

Komencante la jaron 2015 mi prezentas tre faman infanan kanton *Frat' Jakobo.* La fonto de la kanto ne estas definitive konata. Multaj opinias, ke ĝi estas origine franclingva. Ekzistas tamen hipotezoj, ke la kanto povas kunliĝi kun tiel nomata la Vojo de Sankta Jakobo al Santiago de Compostela, kaj do ĝi estus hispanlingva. Se inter la legantoj de *Juna Amiko* estas iu, kiu provus esplori la historion de la kanto, bonvolu skribi pri tio al mi.

La kanto *Frat' Jakobo* estas konata en multaj lingvoj kaj ankaŭ ekster Eŭropo.

Ni kantu ĝin tiel ofte kiel ni deziras...

En Esperanto estas diversaj variantoj de la kanto. Jen ekzemplo de Esperanta versio el 1929. Ne estas konata ĝia fonto kaj tradukisto. Ĝi estis trovita sur kantofolio de Esperanto-Societo Zuriko.

Frat' Jakobo, frat' Jakobo,
Ĉu en dorm'? Ĉu en dorm'?
||: Iru sonorigu, iru sonorigu: ||
Tin, tin, tin. Tin, tin, tin.

Jen du aliaj ekzemploj de Esperanta versio, trovitaj en pola vikipedio:

Frato Jako, frato Jako,
Levu vin, levu vin,
||: Jen la sonorilo, jen la sonorilo :||
Tin, tin, tin, tin, tin, tin.

Frat' Johano, frat' Johano
levu vin, levu vin
sonoriloj sonas, sonoriloj sonas
bim bam bim, bim bam bim.

Jen versio kantata de partoprenintoj de Svisa Feria Esperanta Renkontiĝo (SFERO) en la jaro 2010.

Ĉu vi dormas? Ĉu vi dormas?
Frat' Jakob', frat' Jakob'!
||: Sonas sonoriloj, sonas sonoriloj :||
Tin, tin, tin. Tin, tin, tin.

Provu desegni, kiel aspektas laŭ vi frato Jakobo kaj sendu la desegnaĵojn al la adreso, kiun vi trovos supre.

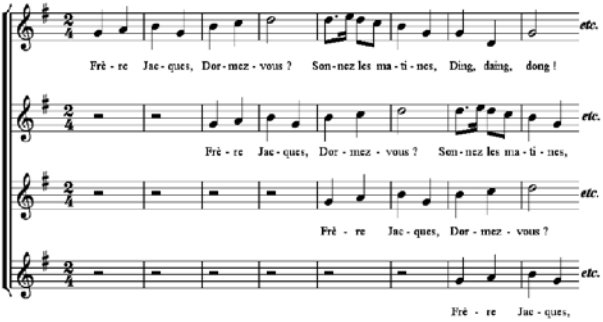

Legu kaj ĝuu

Rubrikestro: Małgosia Komarnicka,
ul. Kilińskiego 14/3,
PL-59-300 Lubin,
Pollando,
rete: *malgosia.junaamiko@gmail.com*

Ekslibriso

Ekslibriso estas libro-etikedo. Ĝi surhavas la nomon de la posedanto de la libro, iun lian/ŝian simbolon (profesion aŭ ŝatokupon). La nomo ekslibriso devenas de la latina *ex libris*, kiu signifas "el libroj". La plej unuaj ekslibrisoj estis gluitaj al libroj.

Originalajn ekslibrisojn plej ofte faras artistoj laŭ mendo. Ofte ekslibrisoj estas veraj artaĵoj, kaj tial multaj homoj kolektas ilin. Ekslibriskolektantoj havas naciajn kaj internacian asociojn. Bedaŭrinde dum mondmilitoj perdiĝis multaj Esperantaj materialoj, enhavantaj ekslibrisojn.

Ekslibrisoj estas ofte multkoloraj, kaj ilia valoro dependas de personaj opinioj kaj ŝatoj. La plej valoraj estas tiuj malnovaj kaj tiuj, kiujn faris iu famulo.

Ekslibrosoj estas presitaj, desegnitaj, kaligrafitaj sur papero aŭ alia materialo.

La plej fruaj ekslibrisoj devenas el Aŭstrio kaj Germanio el la 15a jarcento. En Eŭropo ekslibrisoj fariĝis popularaj en la 19a jarcento.

Uzadon de ekslibriso oni opinias kiel estimon kaj zorgon pri libroj. Ĝi ankaŭ iamaniere asekuras kontraŭ ilia ŝtelo, kaj ankaŭ montras altajn kulturajn bezonojn de la posedantoj.

Klubo de bona libro

La Biblioteko de *Juna Amiko* por junuloj kaj infanoj kreskas dank' al viaj proponoj. Bonvolu sendi viajn proponojn pri libroj, kiuj montras pozitivajn valorojn (ekzemple toleremon, amikecon, apogon al malpli fortaj homoj), helpas kompreni vin mem kaj aliajn, kaj

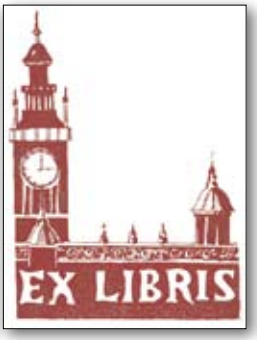

*) Wawel - reĝa kastelo en Krakovo

ebligas adaptiĝi al nia iom malgaja realeco. La proponojn kun la titolo, aŭtoro kaj mallonga rekomendo sendu al la supra adreso, aldonante la noton: Biblioteko de *Juna Amiko.*

Rekomendo

Por la Biblioteko de *Juna Amiko* Bogdan Dembiec, la sekretario de Centro de Interkultura Edukado, Regiona Buroo en Vroclavo, rekomendas la romanon por gejunuloj *Tra dezerto kaj praarbaro*, skribitan de unu el la famaj polaj verkistoj Henryk Sienkiewicz (Esperante Henriko Ŝenkjeviĉ).

Ĝi estis unu el liaj plej ŝatataj libroj, legitaj dum siaj lernojaroj. Henryk Sienkiewicz estis nobelpremiito kaj la plej populara pola literaturisto, verkanta dum la periodo de ŝanĝo de la 19-a kaj 20-a jarcentoj.

Tra dezerto kaj praarbaro estas bela rakonto kun priskriboj de aventuroj de junaj homoj, kiuj estis devigitaj vojaĝi, vivi kaj batali en belaj, sed ofte severaj kondiĉoj de la naturo en Afriko.

La enhavo de la rakonto havas instruan kaj edukan valorojn, ĉar la leganto malkovras belan afrikan kontinenton el la 19-a jarcento pere de priskriboj de ĝiaj historio, kulturo, moroj de la loĝantoj. Specialan impreson kaŭzas tre belaj priskriboj de la afrika naturo.

La tekston de la romano en Esperanton tradukis profesoro de la Universitato en Krakovo Mieczysław Sygnarski (Esperante Mjeĉislavo Signarski) – konata pola esperantisto. La Esperanta traduko estas tre bona, kaj post tralego de unu ĉapitro la leganto ĉiam avide atendas laŭvicajn eventojn de la romano en la sekva.

Pro tio la tekston oni legas facile, kaj la romano estas rekomendinda precipe por junaj legantoj.

La romano unue aperis seriforme en revuoj en 1910-1911, kaj nur poste libroforme ĝi estis eldonita en 1911 en Varsovio. Parto de manskribaĵo troviĝas en Vroclavo en biblioteko Ossolineum.

La romano estis dufoje filmita, en 1973 kaj en 2013.

Proverboj

Finante la rubrikon mi enmetas kelkajn proverbojn pri amiko el la *Esperanta proverbaro* de L. L. Zamenhof.

Proverboj estas mallongaj kaj facilaj frazoj, dank' al kiuj oni pli bone esprimas iajn ideojn, avertojn, admonojn aŭ instrukciojn. Ili estas gravaj en ĉiu lingvo, kaj tial por perfektigi konon de Esperanto necese estas ankaŭ lerni proverbojn.

Al amiko nova ne fidu sen provo.

Al glacio printempa kaj al amiko tro nova ne fidu.

Amiko de amiko estas ankaŭ amiko.

Amiko en ĝojo kaj malĝojo.

Amiko fidela estas trezoro plej bela.

Amikon karesu, sed kalkuli ne forgesu.

Bona estas domo nova kaj amiko malnova.

Pli bona amiko intima, ol parenco malproksima.

Por amiko intima ne ekzistas vojo malproksima.

Prunto amikon forpelas.

Unu amiko malnova pli valoras ol du novaj.

Ekkonu mian landon pere de ĝia legendo

Konkurso ne nur por junaj legantoj

Ĉi-foje anstataŭ priskribon de lando laŭ ĝia legendo mi proponas tralegi gravan materialon de Saliko. Ŝi provas turni nian atenton al malfacila sorto de infanoj en diversaj anguloj de la mondo.

Por la infanoj de la mondo

Serĉu sur mapo Nordan Kabon kaj venu viziti ĝin kun mi. Ĝi estas la plej norda loko en Eŭropo. Tien ni povas veturi per aŭto, buso aŭ nia imago.

Ni tie vidos sep grandajn diskojn, kiuj staras sur sia rando. Ili altas pli ol metron kaj duonon, kaj antaŭ ili staras statuo pri patrino kaj infano sur preskaŭ ebena roko. Nenie kreskas arbo, apenaŭ kreskas herbo. Blovas forta vento, kaj 307 metrojn pli malsupre ondas kaj ŝaŭmas la Arkta Maro.

La diskegoj kaj la statuo memorigas la vizitantojn pri la sorto kaj rajtoj de infanoj. La ideo venis de la norvega verkisto kaj muzikisto Simon Flem Devold. En 1988 li invitis sep infanojn al Norda Kabo. Jasmin venis de Tanzanio, Rafael de Brazilo, Ajumi de Japanio, Sithidei de Tajlando, Gloria de Italio, Anton de Rusio kaj Louisa de Usono. Ili havis siajn familiojn kun si. Dum unu semajno ili kunlaboris por fari la diskojn el argilo kaj por montri, ke infanoj povas interkompreniĝi kaj amuziĝi, kvankam ili parolas malsaman lingvon kaj havas malsamajn haŭtkoloron, religion kaj kulturan fonon. La diskojn oni poste muldis el bronzo kaj faris la randojn el granito. La norvega skulptistino Eva

La bronzaj diskoj de la sep infanoj

La disko de Anton el Rusio

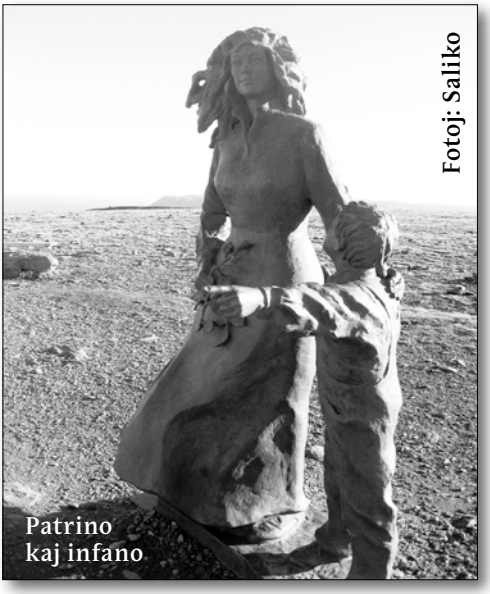
Fotoj: Saliko

Patrino kaj infano

Rybakken aldonis la statuon Patrino kaj infano.

Ekde 1999 en Norda Kabo ĉiujunie kunvenas 500 lernejanoj de la ĉirkaŭa komunumo Magerøya, por prezenti kulturan programon, kiam iu homo, projekto aŭ organizo ricevas la premion *Children of the Earth* (Infanoj de la mondo). En 2014 la premion ricevis du viroj, Alaa Alshaham el Ramallah kaj Paz Cohen el Jerusalemo. Ambaŭ forte laboras por interkomprenigi palestinajn kaj israelajn infanojn kaj gejunulojn, aŭ per muziko en koruso, aŭ en araba-juda lernejo. Antaŭ ili la premion ricevis 17 virinoj, 4 viroj kaj 6 organizoj en diversaj landoj. La komuna celo de ĉiuj estas plibonigi la vivon de infanoj en mizeraj cirkonstancoj. Kelkajn infanojn vundis milito korpe aŭ mense, aŭ ili devis rifuĝi, aliaj perdis siajn gepatrojn kaj hejmon en tertremo, cunamo aŭ pro malsano. Kelkurbe junaj senhejmuloj devas loĝi surstrate, en slumoj aŭ eĉ en la kloakoj de la urbo. Multaj infanoj infektiĝis de HIV jam dum la naskiĝo. En kelkaj landoj oni tute neglektas infanojn mense aŭ korpe handikapitajn. La premiitoj elpensis sian manieron helpi la infanojn.

La monumento *Infanoj de la mondo* staras sur sia roka ebenaĵo, por ke la sennombraj vizitantoj en Norda Kabo ekpensu pri la infana vivo. **Saliko**

Alaa Alshaham el Ramallah kaj Paz Cohen el Jerusalemo

Małgosia Komarnicka

Ekamu matematikon

Legante nian rubrikon dum la tuta pasinta jaro vi jam konvinkiĝis, ke matematiko estas uzebla.

Ĝi ja permesas kalkuli, ĝi instruas logikan pensadon, kaj kreas nian imagon. Preskaŭ ĉiuj kampoj kunligas sin kun matematiko, kaj tial oni diras, ke matematiko estas la reĝino de la sciencoj. Laŭ Galileo Galiei "Matematiko estas la alfabeto, per kiu Dio skribis la mondon".

Bedaŭrinde sed konstante, plimulto de lernantoj ne ŝatas matematikon. Tion provas ŝanĝi Bardhyl Selimi, la sekretario de la Albana Esperanto-Instituto, la prezidanto de la albana ILEI-sekcio, eluzante sian pli ol 40-jaran sperton en instruado. Li skribis tre interesan libron *Amuziĝu per matematiko*. Laŭ ĝi mi provos proksimigi amuzan bildon de matematiko. Mi invitas ĉiujn tiujn, kiuj ŝatas kaj tiujn, kiuj ne ŝatas matematikon, ĉeesti en la lecionoj de matematiko kun *Juna Amiko*.

Bonvolu tralegi la matematikajn taskojn kaj provu solvi ilin. Sekve komparu viajn solvojn kun la solvoj proponitajn de Bardhyl. Ne ĉagreniĝu, se la taskoj estas tro malfacilaj.

La unua tasko: Fiŝo

Iu fiŝisto kaptis fiŝon, pro tio li ege feliĉis. Demandite kiom da kilogramoj pezas la fiŝo, li respondis: "La vosto pezas 1 kilogramon, la kapo pezas tiom, kiom la vosto mem, plus la duono de la korpo; la korpo pezas tiom, kiom la kapo kaj la vosto kune". Diru al mi kiom da kilogramoj pezas la fiŝo?

La dua tasko: Aŭtonumero

La aŭtonumero kun kvar ciferoj plenumas ĉi ecojn: ĝi donas reston 1, kiam oni dividas ĝin per 2, 3, 4, 5, 6, sed ĝi plene dividiĝas per 11. Kiu estas tiu aŭtonumero?

La tria tasko: Patkukoj

Tri turistoj mendis patkukojn. Atendante, ke la patkukoj pretiĝu, ili decidis ripozi en la ĉambro. Kiam la kelnero alportis la bakitajn patkukojn en la ĉambron, la turistoj ankoraŭ dormis. Tiam li lasis la patkukojn sur la tablo kaj foriris. Post kiam vekiĝis la unua turisto, ĉi tiu kalkulis, kiom da patkukoj estis, prenis la trionon de ili, manĝis kaj denove ekdormis. Iom poste, vekiĝis la dua, kiu agis sammaniere. Ankaŭ la tria agis sammaniere. La tria turisto lasis surtable 8 patkukojn. Finfine vekiĝis definitive ĉiuj tri turistoj, kaj ili volis disdividi la reston de la patkukoj. Kiamaniere oni devus fari tion?

La kvara tasko: Ebleco

Iu kondamnito al morto ricevis la eblecon elekti unu el la verdiktoj, notitaj sur du paperpecoj. Sur la unua oni skribis la vorton "vivo", dum sur la alia la vorton "morto". Fakte la kondamnito komprenis, ke oni skribis sur ambaŭ paperpecojn nur la vorton "morto". Kiamaniere li devas agi por tamen saviĝi?

La solvoj estas sur la paĝo 35.

Internacia Jaro de Lumo kaj Teknologioj Eluzantaj Lumon

La jaron 2015 Unuiĝintaj Nacioj proklamis la "Internacia Jaro de Lumo kaj Teknologioj Eluzantaj Lumon".

Ĉu vi scias kial? Ĉu vi imagas vivon sen lumo ĝenerale? La lumo kiel fenomeno ligiĝas kun multaj kampoj de scio kaj tekniko, kaj precipe kun fiziko kaj astronomio.

Elekto de ĉi tiu temo atentigas nin pri sciencoj rilatantaj al lumo. La lumo estas grava faktoro de nia ĉiutaga vivo. Ni eluzas ĝin ĉie, kaj ne temas nur pri suna lumo, sed ankaŭ pri lasera, kiu estas uzata inter alie en elektronika komunikado, esplorado kaj kuracado de vidkapablo, sed ankaŭ en vendejoj. Lumo estas fonto de nia vivo sur la Tero, sed ankaŭ ĝi kondukas nin al multaj grandiozaj eltrovaĵoj. Multaj el ĉi eltrovaĵoj en 2015 festas datrevenon, ekzemple:

- 1015: priskribo de la optika fundamento de Ibn Al Haythema
- 1815: prezentado de la teorio pri luma ondo de Augustin-Jean Fresnel
- 1865: priskribo de la elektro-magnetaj ondoj de James Clerk Maxwell
- 1915: priskribo de la teorio de relativeco de Albert Einstein
- 1965: eluzado de la optika fibro por komunikado de Charles Kao.

Ĉi tiun temon de la jaro 2015 proponis Meksiko kun helpo de Novzelando. Lumo donas nekutiman potencialon kaj eblecon de luma teknologio. Temas ankaŭ pri montrado de t.n. "nature malhela ĉielo" kiel homa heredaĵo, kiu estas malpurigata pro troa nenatura lumo.

La revuo *Juna Amiko* instigas vin al diskuto pri la temo de la ekonomia mastrumado de energio kaj lumo. Prezentu tion, kion donas al ni ŝparado de la energio kaj utiligo de renovigaj fontoj. La celo de la diskuto estu ne nur kreiveco kaj scio, sed antaŭ ĉio maniero montri la rolon de lumo en la naturo, kaj protekti nian planedon kontraŭ negativaj efikoj de la homa agado. Ni provu samtempe atentigi homojn pri danĝero de malpurigado pere de lumo.

Aktive aliĝu al la celebrado de Internacia Jaro de Lumo kaj Teknologioj Eluzantaj Lumon!

Małgosia Komarnicka

Unuiĝintaj Nacioj por Edukado, Scienco kaj Kulturo

Internacia Jaro de Lumo 2015

Mireille Grosjean

Malala

“Mi, Malala, mi luktas por edukado kaj rezistas al talibanoj”. Jen titolo de la verko de Malala Yousafzaï, vivrakonto de tiu 17-jara pakistana knabino, kiu estas jam en tiu juna aĝo Nobel-pacpremiito (2014).

El malriĉa familio ŝi translokiĝis plurfoje dum sia infanaĝo. Kiam ŝi estis 8 aŭ 9 jarojn aĝa, la familio akiris televidilon. Ŝi rakontas:

“Mia plej ŝatata elsendo estis *Shaka Laka Boom Boom*, animacia filmo el Barato, kies heroo estis eta knabo kun antaŭnomo Sanju; li havis magian krajonon, per kiu ĉio, kion li desegnis, fariĝis reala. Se li desegnis legomon aŭ policiston, la legomo aŭ la policisto aperis magie. Se li hazarde desegnis serpenton, li povis forviŝi ĝin kaj la serpento malaperis. Li uzis sian krajonon por helpi al iuj homoj, li eĉ savis siajn gepatrojn de banditoj, kaj mi ardege deziris posedi tiun magian krajonon.

Dumnokte mi preĝis: “Dio mia, donu al mi la krajonon de Sanju kaj mi diros tion al neniu. Simple metu ĝin en mian komodon. Mi uzos ĝin por feliĉigi homojn.”

Apenaŭ mi finis mian preĝadon, mi iris konstati en mia tirkesto. Neniam mi trovis la krajonon.

Mi sciis, kiun mi estus helpinta unue. Iom for en nia strato etendiĝis tereno, kiun homoj uzis por meti rubaĵojn. Ni ne havis iun kolektan sistemon en mia regiono Swat. Rapide la rubaĵdeponejo aspektis kiel monto. Mi ne ŝatis preterpasi tie, tiom forta estis la fetoro. Foje ni vidis nigrajn ratojn en bandoj, kaj korvoj ŝvebis super tiu loko.

Iun tagon, kiam miaj fratoj estis for, mia patrino petis min iri tien por porti tien pomŝelojn kaj ovŝelojn. Mi faldigis mian nazon kaj komencis paŝi forpuŝante muŝojn kaj atentante pri la lokoj, kien mi metu aŭ ne metu miajn piedojn. En la momento, kiam mi ĵetis la rubaĵojn sur la putriĝantan amason, mi vidis ion moviĝi kaj mi surpriziĝis.

Temis pri samaĝa knabino kiel mi. Ŝiaj haroj gluiĝis pro malpureco kaj ŝia haŭto estis komplete vundita. Tiel mi imagis Shashaka, per kiu oni minacis nin en la vilaĝo por devigi nin lavi nin. La knabino portis pezan sakon kaj preparis diversajn amasojn da rubaĵoj, unu kun ladaj skatoloj, unu kun botelofermiloj, unu alia por vitro, unu lasta por papero.

Tute apude troviĝis knaboj, kiuj havis ŝnurojn kun magnetoj; ili uzis tion por eltiri el la amaso metalerojn. Mi deziris paroli al ili, sed mi timis.

En tiu posttagmezo, kiam mia patro revenis el la lernejo, mi parolis al li pri tiuj ŝtelantaj infanoj, kaj mi petegis lin, ke li venu kun mi al ili. Li provis paroli al ili, sed ili fuĝis. Ili iris al butiko por interŝanĝi siajn ŝtelitaĵojn kontraŭ kelkaj rupioj; la butikestro plu vendos tiajn aĵojn al entreprenoj kun profito. Mi rimarkis, ke la okuloj de mia patro pleniĝis per larmoj. “Paĉjo! Vi devas akcepti ilin senpage en via lernejo!” mi petegis. Li ekridis. Jam mia patrino kaj mi sukcesis konvinki lin lernigi plurajn knabinojn senpage.”

Poste la patro klarigas al Malala, ke la familio de tiuj infanoj gajnas iom da mono per tiu rubaĵŝtelado. Konsekvence, se tiu kolektado ĉesus, la familioj estus ankoraŭ pli malriĉaj. Kio plej gravas? La patro provis kontakti homaman asocion por subteni la familiojn. Ĉu la infanoj povis iri al la lernejo? Ĉu la patro sukcesis trovi enspezojn por la familioj? En la libro ne legiĝas la fino de tiu renkontiĝo.

Tradukis Mirejo (p. 104-106)

Luiza Carol

Blanka el ŝaŭmo

Pentraĵo de Luch Ofer, 1991

Vico de kameloj paŝas malrapide tra la dezerto. La sunsubiro proksimiĝas, homoj kaj bestoj jam malpaciencas atingi la ripozlokon, kiu videblas pli kaj pli proksime. Fin-fine ili atingas la oazon Blanka-el-Ŝaŭmo, kie tendaro atendas ilin apud fontano. Baldaŭ, en la malvarmeta vespero, ili ĉiuj manĝas ĉirkaŭ lignofajro.

Malfrue, antaŭ enlitiĝo, oni trinkas bonodoran teon, dum la ĉiĉerono rakontas strangan legendon pri la nomo de la oazo. Kaj jen kion li rakontas:

Antaŭ multaj jaroj, en malriĉa vilaĝo, vivis knabino, kiu ludis per ludiloj, samkiel ĉiuj aliaj infanoj. Ŝi nomiĝis Blanka. Foje Blanka trovis ĉe la rando de la arbaro etan vunditan cervidon. Ŝi prenis ĝin hejmen kaj flegis ĝin dum multaj semajnoj. Ŝi nomis ĝin Ŝaŭmo, ĉar ĝi havis brilblankajn hufetojn, kvazaŭ kovritajn per sapoŝaŭmo. Kiam la cervido tute resaniĝis, Blanka brakumis ĝin kaj lasis ĝin reiri en la arbaron.

Kelkaj monatoj pasis. Iun someran vesperon, kiam Blanka estis ludanta sola kun la pupoj apud la domo, alvenis al ŝi orharara feino el la arbaro, rajdanta belegan junan cervon. Kaj Blanka ekkriis pro ĝojo, kiam ŝi rekonis la sapoŝaŭmajn hufojn de la cervo. “Ŝaŭmo!” – ŝi alvokis ĝin, dum la bela cervo proksimiĝis por kisi ŝiajn manojn. La feino de la arbaro dankis la knabinon pro tio, ke tiu flegis ŝian cervidon. Tiuokaze Blanka ricevis de la feino ludilon. “Kio estas tio?” – demandis la knabino. Sed la feino malaperis sur sia ŝaŭmhufa cervo. Nur poste oni klarigis al Blanka, ke la feina donaco estas… pianeto.

Blanka neniam vidis aŭ aŭdis veran pianon en sia vilaĝo, ĉar la vilaĝanoj estis tre malriĉaj kaj la veraj pianoj estis ege multekostaj tiutempe.

La ludilo aspektis kiel malpeza blanka skatolo, kun nur 19 klavetoj nigraj kaj blankaj. La blankaj estis brilŝaŭmaj. Al Blanka ŝajnis, ke la ludil-piano kantas kaj parolas… Ŝi estis ravita, brakumadis ĝin kaj alparoladis ĝin. Ŝi nomis ĝin Ŝaŭmo, ĉar ĝi rememorigis al ŝi la belan cervidon.

Blanka iom post iom kutimiĝis karesi la klavojn kaj eligi el la ludilo pli kaj pli agrablajn sonojn. Iom post iom evidentiĝis, ke Ŝaŭmo, la piano, estis sorĉita muzikilo. Ĝi ne muzikumis sola, sed ĝi igis la fingrojn de Blanka ludi laŭ ĝia propra deziro. Aŭ eble Blanka igis la pianon deziri la saman muzikon, kiun ŝi mem deziris… Nu, Blanka neniam kapablis klarigi, kiamaniere Ŝaŭmo kaj ŝi ludis kune. Certas nur, ke Blanka ne kapablis ludi per alia piano kaj ankaŭ Ŝaŭmo eligis nur knarajn sonojn el sub la fingroj de aliuloj.

Kelka tempo pasis kaj alia strangaĵo evidentiĝis: Blanka kaj Ŝaŭmo estis kreskantaj kune. Kiam la knabino jam fariĝis alta forta junulino, Ŝaŭmo fariĝis granda piano kun 91 klavoj. Kiam ĝi ne plu havis sufiĉan lokon en la dometo de Blanka, la vilaĝanoj decidis transloĝigi ilin ambaŭ en la plej belan konstruaĵon de la vilaĝo, kie oni organizis koncertojn kaj dancojn ĉiujn semajnfinojn. Blanka kaj Ŝaŭmo sentis sin tre bone tie. La tuta vilaĝo amis ilin kaj prifieris pri ili. Multaj homoj komencis viziti la vilaĝon nur por aŭskulti iliajn koncertojn dum la semajnfinoj. Ŝaŭmo neniam eliris el la konstruaĵo, sed Blanka ofte eliris por viziti sian familion, promeni sur stratoj, manĝi kaj babili kun geamikoj.

Post kelka tempo Blanka fariĝis malgaja. Ŝi rakontadis al Ŝaŭmo pri teruraj malfeliĉoj,

kiuj okazis en la vilaĝo. Nekonata malsano frapis multajn infanojn kaj plenkreskulojn. La homoj suferis pro ostaj doloroj kaj ne plu kapablis labori. Malriĉeco kreskis, malgajeco kreskis kaj la vilaĝanoj ne plu havis emon aŭskulti koncertojn, des malpli danci dum la semajnfinoj. Blanka estis daŭre forta kaj sana, sed la malfeliĉoj ĉirkaŭantaj ŝin igis ankaŭ ŝin malfeliĉa. Ŝi estus dezirinta helpi la malsanulojn, sed eĉ sin mem ŝi apenaŭ kapablis vivteni. Ŝiaj manoj, kutimiĝintaj ludi, apenaŭ kapablis kuiri, kaj eĉ la plej simplajn hejmlaborojn Blanka ne povis fari.

Iun vesperon Blanka brakumis la pianon kaj ŝiaj larmoj fluis sur ĝiajn klavojn. "Mi volas aliajn fingrojn" – ŝi diris – "fingrojn, kiuj kapablu fari ion vere utilan... fingrojn, kiuj vere malpliigu la suferojn de la homoj…."

Mi komprenas vin" – respondis Ŝaŭmo. "Mi promesas, ke vi havos tion, kion vi volas."

Blanka kaj Ŝaŭmo brakumis unu la alian tiuvespere. Blanka sentis siajn fingrojn enirantajn profunde en la klavojn, kiuj subite moliĝis… la tuta piano aliformiĝis en forglitantan ŝaŭmon… kaj matene la junulino vekiĝis sur la nuda planko. La piano malaperis. Sunaj radioj eniris tra la fenestro, prilumante la ungojn de Blanka, kiuj brilis kiel ŝaŭmo.

Ekde tiu mateno Blanka ekkapablis kuiri, kudri, prizorgi ĝardenojn, purigi plankojn kaj fenestrojn… Ŝiaj fingroj subite lertiĝis, kvazaŭ la tutan vivon ili kutimis fari nur tiajn laborojn. Sed iom post iom evidentiĝis ankoraŭ unu mirindaĵo: Blanka ekkapablis kuraci malsanojn! Kiam ŝiaj fingroj karesis la fruntojn de beboj kaj infanoj, tiuj eksentis sin pli bone. Kiam ŝiaj manoj premis la manojn de geamikoj kaj genajbaroj, tiuj eksentis sin pli bone. Ŝiaj fingroj ŝajnis forviŝi dolorojn! Dum kelkaj monatoj ŝi tiom famiĝis pri tiu nova kapablo, ke eĉ homoj el aliaj vilaĝoj komencis veni al ŝi por kuracado.

Tempo pasis. La plejmulto de la malsanuloj en la vilaĝo resaniĝis kaj denove laboris. Blanka edziniĝis, iĝis patrino, poste avino kaj poste praavino. La brilo de ŝiaj ungoj neniam estingiĝis, sed ŝiaj manoj maljuniĝis kaj malfortiĝis, perdante la kurackapablon. Venis tempo, kiam Blanka, restanta sola kaj forgesita, sentis la bezonon plori kaj ludi, sed larmoj ne eliris el ŝiaj sekaj okuloj, kaj ŝi malkapablis ludi per fremda piano. Unu nokton ŝi sonĝis pri la piano Ŝaŭmo. En la sonĝo la piano diris al ŝi: "Mi povas redoni al viaj fingroj la ludkapablon, kondiĉe ke vi aliformiĝu en ŝaŭmvirinon." Kaj Blanka jesis. "Tiukaze venu al mi!" – diris Ŝaŭmo. "Sed kie mi serĉu vin?" – ŝi demandis. Tiam la piano klarigis al ŝi en la sonĝo, kien kaj kiel ŝi iru por renkonti ĝin.

La sekvan tagon Blanka vekiĝis bonhumora kaj esperoplena. Ŝi eliris el la domo kaj ekvojaĝis per buso, poste per trajno, poste per ŝipo. Post multaj semajnoj ŝi elŝipiĝis en haveno de tre malproksima lando. Tie la homoj konis multajn muzikilojn, sed neniu ankoraŭ vidis aŭ aŭdis pianon iam ajn. Blanka atendis tie horojn, tagojn, semajnojn. Fin-fine alproksimiĝis al ŝi maljuna milda kamelo. Blanka tuj sciis, ke ĝuste ĝin ŝi atendis, ĉar ĝi havis ŝaŭmbrilajn ungegojn ĉe siaj piedoj. Ili daŭrigis la vojaĝon kune. Ili iris ĝis la rando de la urbo, kaj ekde tie ili vojaĝis tra la dezerto. Longe ili iris kune, dum varmaj tagoj kaj malvarmaj noktoj, ĝis ili atingis nekonatan oazon, kiu sur neniu mapo videblis ĝis tiam.

Tie atendis Blanka ĉiuvespere la alvenon de la piano Ŝaŭmo. Ĝi venis, kiam la plena luno leviĝis super la oazo. Ili brakumis unu la alian, dum stranga ĝoja-malĝoja muziko ŝprucis kiel freŝa ŝaŭma akvo el la fingroj de Blanka kaj la klavoj de Ŝaŭmo. Miksiĝis en tiun muzikon fingroj kaj klavoj, ĝis Blanka fariĝis ŝaŭmvirino, kaj Ŝaŭmo fariĝis blanka ŝtono. Kune, la duopo konsistigis blankŝtonan fontanon, kun susuranta akvo.

Ekde tiam la kameloj ade alportas homojn al tiu ĉi oazo, por ke ili banu sin en la akvo de la fontano. La ŝaŭma akvo havas sanigajn efikojn. Onidire, dum noktoj kun plena luno, eblas aŭskulti la ŝaŭmvirinon ludantan pianon ene de la fontano.

***

La ĉiĉerono finis sian rakonton. Silento regas apud la estingiĝanta lignofajro. Plena luno leviĝas super la oazo. Ĉies oreloj provas kapti la misteran susuron, alportatan de vento…

Ĉi tiu fabelo aperis unuafoje ĉe Esperanta Retradio la 31-an de aŭgusto kaj la 2-an de septembro 2013.

Rubrikestro:
Elena Nadikova,
E-klubo “Betuleto”
Lernejo/Ŝkola 56,
pr. Traktorostroitelej, 38
RU-428028 Ĉeboksari, Rusio
lena_espero@mail.ru

La Internacia Virina Tago

Saluton, karaj legantoj!

Vi ricevis tiun-ĉi numeron en marto. Ĉu vi scias, ke en tiu monato estas bonega festo – la Internacia Virina Tago? Homoj festas ĝin la 8-an de Marto.

Viroj kaj infanoj donacas al siaj amataj virinoj – patrinoj, filinoj, fratinoj, edzinoj, amikinoj – florojn, dolĉaĵojn kaj diversajn memoraĵojn, organizas por ili agrablajn surprizojn, invitas al kinejoj, restoracioj, promenadoj.

Tamen la Internacia Virina Tago havas ankaŭ alian, pli seriozan kaj gravan signifon. Ĝi estis “lanĉita” kiel la tago de batalado por virinaj rajtoj. La historio de la Internacia Virina Tago komenciĝis en 1908. En 1975 Organizaĵo de Unuiĝintaj Nacioj agnoskis tiun daton kiel la oficialan feston.

En multaj landoj la Internacia Virina Tago estas amata kaj ĉiam atendata festo. Ofte, krom hejmaj solenaĵoj, homoj organizas diversajn gravajn aranĝojn. Hodiaŭ ni rakontos al vi, karaj legantoj, pri unu tia iniciato. Ĝi naskiĝis en Japanio. Nia rubriko jam gastis en la Lando de la Leviĝanta Suno, kiel ankaŭ oni nomas tiun ĉi insularan ŝtaton. Ĉi-numere nia vojaĝo daŭras.

En la urbo Hiroŝimo ĉiu-jare okazas internacia ekspozicio, dediĉita al la Internacia Virina Tago. Ĝi prezentas mesaĝojn el diversaj landoj kaj kontinentoj pri komuna temo. Ĉiu-jare la temo estas varia, sed ĉiam grava por la tuta homaro. Tiuj-ĉi mesaĝoj estas prezentataj en diversaj publikaj lokoj en Hiroŝimo.
La ekspozicio komenciĝas en la dua duono de februaro kaj daŭras ĝis la 8-a de marto – la Internacia Virina Tago. Dum la funkciado de la ekspozicio okazas ankaŭ diversaj aranĝoj: kunvenoj, prelegoj, diskutoj laŭ por Japanio kaj la tuta mondo aktualaj temoj, eĉ manifestacioj (certe, pacaj).

La internacia ekspozicio

La manifestacio

La internacian ekspozicion organizas la Esperanto-Centro en Hiroŝimo. Ĝi eniras la Plenuman Komitaton de la Internacia Virina Tago. Tiu ĉi komitato estas reprezenta organo, kiu unuigas la municipon Hiroŝimo kaj 22 organizojn. Ili estas diversaj laŭ sia specialiĝo, sed ĉiuj – virinaj (kiel la Tago mem, ĉu?): Arko de Hiroŝimo, Konsilio Yui-porto, Kina karavano, Novjapana virina asocio, Ligo de vartistoj, Hiroŝima Esperanto-Centro, Ligo de medicinaj sindikatoj, Sindikato de emeritoj, Instruista laborsindikato, Ligo de solaj patrino kaj infano (urba), Laborsindikato de municipaj oficistoj, Laborsindikato de urbaj oficistoj, Ligo de patrinoj de la urbo, Ligo de lokaj virinaj asocioj de Hiroŝimo, Ligo de virinaj asocioj WENET, Ligo de komercistoj, Virina demokrata klubo YWCA, Centro de komuna partopreno de geviroj en la socio, Ligo de patrinoj de la gubernio, Sekcio de komuna partopreno de geviroj de municipo Hiroŝimo, Konsilio de Kino-rondoj de la urbo. Estas impona listo, ĉu? Tamen membrinoj de tiuj organizoj ne nur sukcese okupiĝas pri siaj fakaj aferoj, sed ankaŭ aktive agadas en sociaj kampoj. Ili organizas kunlaborojn por heredigo de la urbo kaj socio paca al sekvanta generacio, por egalrajtoj inter viroj kaj virinoj.

Preparo de la ekspozcio

La "historio" de la internacia ekspozicio, dediĉita al la Virina Tago, komenciĝis en 2001. Tiam la Hiroŝima Esperanto-Centro iniciatis alvokon al la monda esperantistaro pri kontribuo al organizado de tiu internacia ekspozicio. La unua proponita temo estis "Por protekti la Japanan Kostitucion kaj Pacon kaj Homan Rajton en la 21-a jarcento". Venis 30 mesaĝoj el 16 landoj. Helpis 8 sociaj organizoj.

Poste estis proponitaj jenaj temoj:

2002: "Pacon al Afganio"; 35 mesaĝoj el 21 landoj;

2003: "Ek nun, la animon de Hiroŝimo al la mondo", helpe de 10 sociaj organizoj; venis 79 mesaĝoj el 39 landoj;

2005: "Hibakuŝoj, fine de la mondo", helpe de 25 sociaj organizoj; venis 74 mesaĝoj el 27 landoj;

2006: "Virinoj kun Art. la 9a kaj Art. 24a de la Japana Konstitucio"; 133 mesaĝoj el 35 landoj;

2007: "Al infanoj morgaŭon sen milito"; 158 mesaĝoj el 50 landoj;

2008: "Okinavo", 147 mesaĝoj el 50 landoj;

2009: "La vivo, la vivado kaj kulturo"; 271 mesaĝoj el 71 landoj;

2010: "Cele al Paco sen nukleaj armiloj"; 346 mesaĝoj el 67 landoj;

2011: "Paco kaj la vivo de virinoj"; 286 mesaĝoj el 68 landoj; tiu-jare estis starigita speciala stando kun ekspozicio "Porpacaj movadoj alilandaj".

En 2012 estis proponita "dolora" temo por japanoj: "Ni bezonas nek nukleajn armilojn nek nukleajn centralojn. Ni bezonas pacan kaj puran mondon". Venis 235 mesaĝoj el 65 landoj kaj teritorioj.

En preskaŭ ĉiuj mesaĝoj estis sinceraj konsoloj kaj kuraĝigoj al japanoj vivi sen danĝero pro nuklea povo. Ja pasis nur unu jaro post la terura katastrofo en Fukuŝimo.

La temo de la 2013-a jaro denove "revenis" al virina vivo: "Ni pripensu pri feliĉo de virinoj"; venis 223 mesaĝoj el 57 landoj. Kaj en 2014

– denove serioza kaj aktuala temo: “En kia situacio la infanoj en Fukuŝimo vivas post la katastrofo? Kian mondon ni lasos al niaj infanoj?” Pro tio skribis homoj en 234 mesaĝoj el 61 landoj. Kaj tiuj mesaĝoj estis laŭte legitaj antaŭ la urbestro de Hiroŝimo.

Impona statistiko, ĉu? Ni vidas, kiel jaron post jaro kreskas la kvanto de senditaj mesaĝoj. Plejparto de la mesaĝoj venis de privataj unuopuloj. Tamen estis ankaŭ kolektivaj leteroj. Ekzemple unu pola esperantistino peris mesaĝon de la virinoj de urba filio de Eŭropa Unio. Rumana samideanino prezentis la alvokon el Hiroŝimo en kunveno de socia grupo de 100 virinoj kaj sendis kolektivan respondon. Francaj esperantistoj peris mesaĝon nome de 53 membroj de sia korusa grupo kaj de Domo de Virinoj. Rusa samideano peris mesaĝon de kunveno de 24 sociaj organizoj en la regiono de Vladivostoko. Danke al tiu kunlaboro aperis novaj kontaktoj kaj iniciatoj. Ekzemple unu urba kultura asocio en Slovenio petis sendi dokumentojn pri Hiroŝimo por ekspozicii. Japanaj esperantistoj alvokis al Paca muzeo en Hiroŝimo kaj bezonataj materialoj estis senditaj. Tiel aperis similaj ekspozicioj ankaŭ en Svislando, Francio kaj Italio pere de lokaj esperantistoj. Do, Esperanto-ponto al paco, amikeco kaj interkulturo realiĝas, ĉu?

En 2015 okazos du gravaj datoj por la tuta mondo: 70 jarojn post la fino de la Dua Mondmilito kaj post la unua en la historio atombombado kontraŭ homoj. Hiroŝimo kiel unu el la du japanaj urboj, spertintaj nuklebomdadon, kompreneble, ne povis ne tuŝi tiun seriozan kaj teruran eventon. La temo de la ĉi-jara ekspozicio, dediĉita al la Internacia Virina Tago, estas “En 70-a jaro post la atombombado pacon protektu ni mem, se ni ne agadas, nenio ŝanĝiĝos.” Ni ne dubas, ke venos ne malpli da mesaĝoj ol antaŭe, kaj kun intereso ni atendos vican raporton.

La ĉefa “motoro” de tiu internacia kaj vere interkultura aranĝo estas aktivuloj, kaj fakte estroj de Hiroŝima Esperanto-Centro, la estimataj geedzoj Moritaka kaj Taeko OSIOKA . Ili ĉiujare dissendas la alvokon tra la tuta mondo, kaj poste tradukas ĉiujn ricevitajn mesaĝojn en japanan lingvon. Post fino de la ekspozicio ili faras raporton pri ĝi, kaj sendas ĝin kun danko al ĉiuj aŭtoroj de la ricevitaj leteroj. Grandega laboro, ĉu? Jen kion ili skribis en unu el siaj raportoj: “Ĉiujare ricevante, legante kaj tradukante mesaĝojn el la tuta mondo, ni certe havas internacian solidarecon de esperantistoj kaj imagas geamikojn malantaŭ la mesaĝoj per laboro por Internacia Virina Tago”.

Do, ni esprimu al la gesinjoroj OSIOKA nian grandan estimon kaj deziru al ili sanon, bonfarton kaj fortojn por ilia nobla laboro! Kaj denove ni danku nian internacian lingvon Esperanto, kiu kiel granda kaj fidela ponto unuigas homojn en iliaj problemoj kaj bezonoj!

Nia rubriko esprimas koran dankon al sinjorino OSIOKA Taeko pro la disponigitaj materialoj.

La manifestacio

Kiom malproksimas la Luno?...

La rubrikon prizorgas: Mónika Molnár

Ekde la forvojaĝo de la Ulidoj silentego regas en ilia granda domego. Ĉu plu neniu loĝas tie? Ĉu ĉiuj forflugis sur la Lunon? Ho, ne! Restis en la granda domego la geavoj Avo Maljunulo kaj Avino Maljunulino kun la hundino Fidelulino.

Kial regas tamen la silento? Ĉar la geavoj ne kuradas, ne kriadas, ne bruadas. Kaj la hundo? Fakte, kial Fidelulino ne forvojaĝis kun Fidelulo? Estas simple: ŝi ne povis entrepreni tiom longan vojaĝon, ŝi ja atendis bebojn. Ŝi atendis hundidojn. Sed multe da tempo pasis jam ekde la forveturo kaj intertempe la hundidoj naskiĝis.

Fidelulino ekhavis kvar belajn hundidojn. Ŝi ĝojis pro la belaj beboj kaj samtempe tristis, ĉar Fidelulo kaj la Ulidoj ne povis vidi ilin. Ankaŭ la geavoj vidis la tristecon de la hundino, do ili komencis pripensi, kiel havi solvon al tiu ĉi situacio. Post longa cerbumado, ili ekhavis bonan ideon. Ili skribis leteron al la Asocio de Astronaŭtoj, por ke ili kontaktu la Ulidojn, kiuj ne volis reveni post siaj ferioj sur la Luno.

Problemeto estis nur tio, ke la geavoj estis jam maljunaj, kaj tro lacigis ilin skribi longan leteron. Do, ili skribu mallongan leteron. Sed kiel povus mallonga letero klarigi la belan novaĵon pri la hundidoj kaj la situacion de Fidelulino? Kiel ili diru al la Ulidoj, ke ili mankas ankaŭ al la hundoj kaj ankaŭ al la geavoj? Kiel komprenigi al ili, ke la Tero estas bela kaj oni ne bezonas serĉi la feliĉon tiom malproksime, kiom malproksimas la Luno? Ili jam komencis senesperiĝi, kiam 11-jara knabino, Sydney Bracher [prononcu: *'sidni braŝer'*] venis helpi ilin. Ŝi rakontis belan historion pri la hundidoj kun ĉarmaj desegnaĵoj, kaj donacis tiun libreton al la geavoj. Jes! Tiel sufiĉis malgranda akompana letero apud la historio, kaj la dika koverto povis ekvojaĝi al niaj aventuremaj amiketoj. Ĉu ankaŭ vi ŝatus ekkoni la historion de Sydney? Jen ĝi. Bonan legadon al vi!

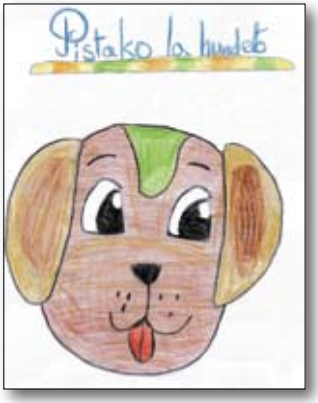

Sydney Bracher: Pistako, la hundido

Estis foje kvar belaj, malgrandaj hundidoj. Ĉiuj hundidoj havis etan denaskan makulon sur si, krom unu...

La kvar hundidoj nomiĝis: Sebastiano, Pistako, Lek-bombono kaj Roza. Kiu ne havas sian denaskan makuleton?

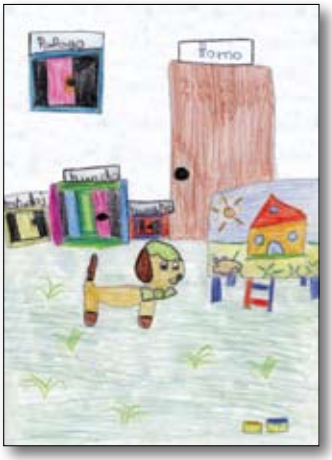

Estis Pistako la senmakuleta hundido. Li diris: – Mi bezonas koni mian denaskan makulon. Li demandis la hamstron, sed la hamstro diris: – Mi ne scias. Demandu la papagon!

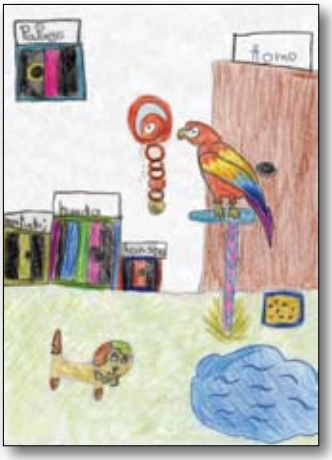

Pistako iris demandi la papagon. La papago diris al li: – Vi devas atendi pacience! – Sed mi ne povas atendi! – diris Pistako. – Do, tiam iru demandi la testudojn! – diris la papago.

Pistako iris demandi la testudojn. La testudoj manĝante diris: – Mmmm... demmmmandu vian mmmm patrinon mmm, ŝi scios mmmm... – Bone! Dankon! – diris Pistako kaj iris al la patrino.

– Patrino! Patrino!– Jes, Pistako. Kion vi volas? – Patrino, ĉu vi povas diri al mi, kiu estas mia denaska makulo? – Ho, vi devas iom atendi por povi vidi ĝin. Ĉu vi volas manĝi iomete? – Ne, dankon!

Pistako estis trista. Li eĉ ploretis iomete antaŭ la endormiĝo. Sed la sekvan tagon, kiam li rigardis sin en la spegulo... – Ho, jen mia bela denaska makuleto! Nun ankaŭ mi havas ĝin!

Jen la historio de Pistako, kiu akompanis la leteron de la geavoj. Kion vi pensas? Ĉu la Ulidoj komprenos ĝin kaj revenos hejmen, aŭ ĉu ili vere decidas resti sur la Luno? Espereble ni ekvidos ilian respondon en la sekva numero. Ĝis tiam ĉion bonan al vi, Junaj Amikoj, kaj se vi havas hundon, zorgu bone pri ĝi!

Otokar Batlička

Sur la ondo 57 metroj

La ŝipa sonorilo de la ŝarĝo-ŝipo Colon bat-anoncis noktomezon. Sur la ferdeko aŭdiĝas paŝoj de maristoj. Jen ŝanĝo de la gardistaro. La ŝipajn oficirojn, rudriston kaj radio-telegrafiston, anstataŭas novaj viroj.

La ŝipo moviĝas malrapide – Ĝi troviĝas en danĝera zono. Estas milito! La maro estas plena je danĝeraj minoj. Ĉiuj sur Colon scias, ke oni trapasas militan zonon je propra risko kaj malgraŭ urĝa averto.

La pordo de radiotelegrafia kajuto, kiu troviĝas sur la plej alta loko de la ferdeko, malfermiĝas, kaj eniras juna viro.

"Do, rapidu en la liton, Sonny! Ĉu io nova? Ĉu jam vokis Ben de la ŝipo Magdalena?"

La demandita lace leviĝas de la aparatoj. "Ankoraŭ ne, sed ĉio estas preparita sur la ondo 57 metroj. Kaj nun bonvolu transpreni deĵoron, mi iras dormi! Bonan nokton."

La radio-telegrafisto Sam Petkins restas sola en la kajuto.

Komforte li sidiĝas al la aparataro, bruligas sian pipon, kaj per la maldekstra mano li funkciigas la ricevilon. Tida – tatadi – titadada – fajfas en la silento la morsaj signoj. Li atenteme aŭskultas: nenio eksterordinara. En la ĉirkaŭo de almenaŭ kvarcent kilometroj troviĝas neniu alia ŝipo. Poste li prenas la mikrofonon kaj turnas la ŝaltilon. La radio-dissendilo estas enŝaltita.

"Hola, hola, ĉi tie la ŝipo Colon sur la ondo 57 metroj", klinas sin Sam al la mikrofono, "mi vokas la vaporŝipon Magdalena, hola! Ĉu vi aŭdas min? Parolu – mi ŝaltas al ricevo!"

Certa ektuŝo, la dissendilo mutiĝas, kaj la ricevilo ekfunkcias. El la laŭt-parolilo unue aŭdiĝas fajfado, poste grumblado. Sam agordas la sonon.

"Hola Colon! Ĉi tie estas Magdalena, ĉe la aparato Ben Funk. Ĉu vi bone dormis, Sam? Kia estas la vetero ĉe vi? Ĉi tie ĝi taŭgas nenion. La tutan tagon pluvas. Kiam ni estis antaŭ unu semajno en haveno, estis pli bone, ĉu ne? Mi ŝaltas al ricevo!"

Sam ridetas kaj ekfunkciigas la dissendilon de Colon.

"Hola, hola, Magdalena – Ĉi tie Colon. Ĵus mi kalkulis, kiom malproksime ni hodiaŭ estas unu de la alia. Okcent kvardek kilometrojn! Do, ĉu ni finludos nian partion? Hodiaŭ mi komencas. Atentu! Mia movo estas: ĉevalo de e3 al d5. Estas precize la 1:15-a horo. Je la 1:30-a voku min, kaj anoncu vian movon. Ĉu vi komprenis?"

Tiel la du amikoj, kiuj komune trapasis kurson pri marista telegrafio, kaj nun servas sur ŝipoj de sama kompanio, forpelas la enuon dum la nokta deĵoro.

Dum tra la spaco ĉiun kvaronhoron flugas nova ŝak-movo, kaj Magdalena moviĝas rapide kaj sekure tra Atlantiko, Colon antaŭiĝas nur malrapide tra milita zono. Tri viroj ĉe la pruo atente observas la mar-surfacon.

"Hola, hola – Magdalena! Ĉi tie Colon! Mia movo estas a4 – ankoraŭ tri movoj, karulo, kaj vi estos venkita!"

"Hola Colon – mi vetas je botelo de oranĝa suko, ke post tri movoj ne estos fino! Sam, hola Sam – ĉu vi veturas tra blokado? Mi komutas!"

"Ĉi tie Colon – vi divenis bone, Ben! La observistoj atente rigardas ĉien, sed nen..."

La radio-telegrafisto de Magdalena streĉe aŭskultas... kio estas tio? En la laŭt-parolilo aŭdiĝas obtuza frapo – la voĉo de Sam eksilentiĝis! Dum la sekva sekundo mutiĝis ankaŭ la sendilo de Colon. Ben rapide enŝaltas sian aparaton, dum lia dekstra

mano premas la butonon de la alarma sonorilo. Tuj sekve kuras en lian kajuton kelkaj oficiroj kaj poste ankaŭ la kapitano.

Kio okazis?

– 2 –

"Mi parolis kun Colon, subite frapo kaj … Silento! Atentu!" Ben klinas sian kapon al la laŭtparolilo.

"Hola, hola, ĉu Magdalena? Ĉi tie Colon, ĉu vi aŭdas min, Ben? Ni estis interrompitaj. Bonvolu noti en vian ŝipan taglibron: La 12-an de decembro je la 4:07-a horo, Colon vetur-puŝis minon! Ĉu vi aŭdis la eksplodon? En la maldekstra flanko ni havas truon, tra kiu povus trairi elefanto! Mi elsendis SOS, sed tio ne havas sencon. La plej proksima ŝipo troviĝas 396 kilometrojn malproksime. Sed vi pri tio ne zorgu, Ben, vi estas tro malproksime por veni kun via malnova ŝipaĉo por helpi al ni. Ni fin-ludu la partion! Mia movo estas ĉevalo al b7 – kaj per la venonta movo mi promesas al vi maton! Do, Magdalena, la tru-hava Colon komutas al ricevo!"

La viroj kunvenintaj en la kajuto de Magdalena sen spiro aŭskultis la informon de Colon. Tuj post kiam Sam finis, Ben enŝaltis sian stacion.

"Hola Colon! Ĉi tie Magdalena. Parolu serioze! Ĉu vere ekzistas danĝero? Estas ĉe mi la kapitano kaj oficiroj. Kion ni povas fari por vi? Rapide respondu! Mi komutas al ricevo."

Voĉo el malproksime respondas: "Ĉu Magdalena? Ĉi tie ankoraŭ Colon, sed nia ĉefo jam povas forstreki nian ŝipon el la listo de nia kompanio. Kial vi volas, ke mi parolu serioze? La akvo jam atingis la ferdekon. Nia kapitano kuras sur la ŝipo kaj pelas la virojn en la savo-boatojn! Vi havas feliĉon! Ĉi tiun partion vi malgajnis, amiko, sed la botelon de oranĝa suko vi devos trinki sola. Diru vian movon, kaj se mi rajtas konsili, rapidu! Ĵus la pruo de Colon enprofundiĝas en la maron! Rapidu, mi komutas!"

Ben emocie parolas en la mikrofonon: "Pro Dio, amiko, je kio vi ankoraŭ atendas? Tuj iru en la sav-boaton! Tio estas ordono de nia kapitano! Jen mia movo e3 al d4. Sed nun pensu pri vi kaj ne pri ŝako! Ĉu vi aŭdas? Mi komutas!"

"Hola, Colon! Ben, diru al via ĉefo, ke li ne rajtas ion ajn ordoni al mi! Mia kapitano ankoraŭ staras en la komandejo kaj mi ne pli frue iros de ĉi tie, ĝis li tion ordonos! Pri tio ekzistas instrukcioj, ĉu? Kaj nun aŭskultu, Ben, mia movo estas h6 kaj tio signifas – mato! Vi estas venkita, Ben, kaj mi ankaŭ... la akvo jam eniras mian kajuton... transdonu saluton al mia fratino Betty. La akvo atingas mian tablon... atendu, mi grimpos sur la tablon. Ben, estas fino... Ben, adiaŭ amiko..."

Silento, frosta silento. Nur ankoraŭ mallaŭta muĝado en la parolilo kaj poste jam nenio... Ben leviĝas, staras atente kaj per kunpremita gorĝo pene parolas en la mikrofonon:

"Ĉi tie Magdalena – mi vokas Colon-on! Adiaŭ, amiko Sam!"

La ĉeestantaj oficiroj kun tremantaj fingroj ĉe la ĉapo-bekoj honoras tiun, kiu en la maro finludis sian lastan partion. La ondoj elsenditaj de Magdalena traflugis per lum-rapideco la lokon, kie antaŭ kelkaj sekundoj alfundiĝis la ŝipo Colon...

Tradukis kaj adaptis por *Juna Amiko*
Dieter Berndt

Klarigoj

agordi – alĝustigi; *blokado* – granda baro; *emocio* – kor-tuŝo; *ferdeko* – planko de ŝipo; *frakasi* – perforte disrompi; *komuti* – direkti elektran energion; *kajuto* – ĉambreto; *mino* – eksploda kesto; *mato* – venka fino en ŝak-ludo; *morsa* – en telegrafio uzata alfabeto el punktoj kaj streketoj; *muĝi* – aŭdigi longan, malklaran sonon; *obtuza* – malklara; *pruo* – la plej antaŭa parto de ŝipo; *rudristo* – homo, kiu direktas, ŝoforas ŝipon; *SOS* – internacia signo por alvoki helpon.

Dieter Berndt, longjara kunlaboranto de *Juna Amiko*, mortis la 24-an de decembro 2014. **Honoron al lia memoro!** Vidu *http://eo.wikipedia.org/wiki/Dieter_Berndt*

Luiza Carol

Bonvenon en nia mondo

Primovada legolibro en la Internacia Lingvo Esperanto. Bent Jensenius. KAVA-PECH. Dobřichovice, 2014 (2-a eld). 128 paĝoj.

En Francio estas kastelo, kultur-domo de Esperanto, fondita en 1951. Oni tie povas dormi kaj manĝi, partopreni en kursoj kaj kongresoj kaj spekti koncertojn kaj teatraĵojn ktp. Ĉirkaŭ la kastelo estas 18-hektara parko.

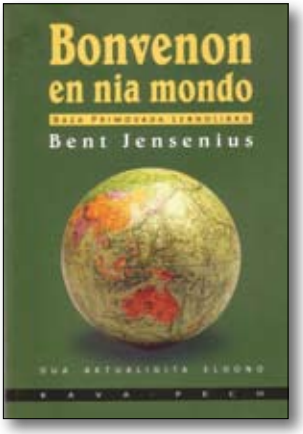

Ĉu vi ŝatas la komencon de la libro? Ne temas pri fabelo, sed pri aktualaj informoj, ĉerpitaj el la unua leciono de "Baza primovada lernolibro", kiel la aŭtoro mem subtitolas sian verkon.

Ĉu vi deziras ekkoni aliajn detalojn pri la kastelo Grezijono? La koncerna leciono donas al vi ne nur plurajn informojn pri la esperantistaj agadoj en tiu kastelo, sed ankaŭ retadreson, kie vi povos trovi ĝisdatigitajn anoncojn pri la eventoj okazontaj tie.

El aliaj lecionoj oni povas ekscii pri Internaciaj Fervojistaj Ski-semajnoj, pri la eblecoj amikiĝi per korespondado, pri la ebleco gasti ĉe esperantistoj kaj gastigi esperantistojn pere de Pasporta Servo, pri la brazila gast-lernejo Bona Espero, pri BEMI (Biciklista Esperanto-Movado Internacia), pri esperantistaj vojaĝoj per boato… – kaj pri multaj aliaj sociaj agadoj. Entute vi trovos en la libro 27 lecionojn pri diversaj aspektoj de la movado, kaj ĉiun lecionon akompanas mallonga dialogo pri la koncerna temo, fotoj pri la eventoj priskribitaj en la teksto kaj demandaro helpanta memori la ĵus akiritajn informojn.

Mi prezentos al vi fragmenton el unu el la dialogoj, kiu ŝajnas natura simpla babilado inter biciklistoj. En la komenco, Biciklisto 1 babilas kun Biciklisto 2, ĝis alvenas subite Biciklisto 3 kaj jen kiel aspektas nun la konversacio de la triopo:

B3 – aaaaaaaaaaaaaaaaaa! Atentu! Vi preskaŭ karambolis kun mi!

B1 – Pardonon, mi ne rimarkis vin, ĉar ni interparolis.

B2 – Kial vi ne uzis vian sonorilon?

B3 – Ĝi ne funkcias. Hieraŭ alia persono karambolis kun mi.

B2 – Mi vidas. Ankaŭ via lumilo estas rompita.

B1 (ŝerce) – Ĉu vi havas bonan asekuron?

B3 – Ne gravas. Estas nur bagatelaĵoj.

Jen kiel aspektas la serio de demandoj rilate la lecionon "Travivaĵo sur du radoj":

1. *Kio estas BEMI-karavano?*
2. *En kiuj kontinentoj okazas ĉi tiuj karavanoj?*
3. *Kiom da biciklistoj partoprenis en la plej granda karavano?*
4. *Kie ĝi okazis?*
5. *Kiom kostas partopreno en la karavano?*
6. *Ĉu la biciklistoj en BEMI-karavano nur biciklas?*
7. *Ĉu estas postulo, ke oni devas paroli Esperanton por partopreni?*

8. Ĉu oni devas partopreni dum la tuta vojaĝo?

9. Ĉu vi ŝatus partopreni en BEMI-karavano?

Kompreneble, kiu legis la koncernan lecionon, tiu kapablas respondi al ĉiuj ĉi-supraj demandoj kaj ankaŭ al multaj aliaj rilate al esperantistaj biciklo-karavanoj.

En ĉiu leciono vi povos trovi kelkajn kromajn inform-materialojn: tabelojn, listojn ktp. Al mi persone la plej amuza kroma materialo ŝajnas la listo, kiu titoliĝas "Kelkaj komentoj el anoncoj de Pasporta Servo". Jen mi ĉerpas por vi nur kelkajn:

- *Biciklistoj kaj bierŝatantoj aparte bonvenaj.*
- *Paciencu pri mia Esperanto, mi estas komencanto.*
- *Sen antaŭa anonco proprariske.*
- *Venu sen hundo, mi havas katojn.*
- *Kunloĝas kato, patrino kaj malpura hundo (ne esperantistoj)*
- *Krokodiloj ankaŭ bonvenas, mi ŝatas ĉiujn lingvojn.*

La fina agrabla surprizo de la libro estas la aldonaĵo, kiu proponas 14 rolludojn. Tiuj estas konversacioj, organizitaj laŭ diversaj temoj de la lecionoj. Ili celas plibonigi vian parolkapablon kaj ankaŭ helpi vin memori la informojn pri la movado, akiritajn pere de tiu ĉi libro.

Luiza Carol

Ilustrita frazeologio

Sabine Fiedler, Pavel Rak. Lingvistiko. KAVA-PECH. Dobřichovice, 2009 (2-a eld). 136 paĝoj.

Ĉu vi konas en via denaska lingvo amuzajn esprimojn? Mi aludas al proverboj kaj ankaŭ al aliaj kutimaj, bone konataj vortkombinoj, kiuj signifas iom pli ol la laŭvortaj sencoj. Vi ja konas tiajn esprimojn, ĉu ne?

Mi donos al vi ekzemplojn pri fiksaj vortkombinoj en Esperanto, elektante ilin el tiu ĉi libro. La aŭtorino nomas tiajn esprimojn "frazeologiaĵoj". Ŝi prezentas ilin kune kun ege amuzaj karikaturoj, kiuj helpas diveni, pri kio temas, en la kazo ke oni ne komprenas tuj.

Jen unu memorinda ekzemplo: "Kapti iun ĉe la freŝa faro" kun la varianto "Kapti iun ĉe la freŝa kulpo".

Ĉu vi povas kompreni tiun esprimon? Bonvolu rigardi la bildon akompanantan ĝin. Kion vi opinias: ĉu la virino kontentas pri tio, kion ŝi ĝuste vidas? Ĉu la knabo

povus nei, ke li ŝtelis dolĉaĵon el la poto? Kial li ne povus diri, ke alia persono estas la ŝtelisto? (Provu respondi al tiu ĉi demando, uzante unu el la variantoj de la supra esprimo.)

Jen por vi alia ekzemplo: “Serĉi kudrilon en fojnostako” kun la varianto “Serĉi pinglon en fojnostako”.

Ĉu vi komprenas pri kio temas? Kion vi opinias pri la serĉanta viro: ĉu li trovos la kudrilon en la fojnostako? Kaj kion pri la knabo? Ĉu tiu ja scias, kie la kudrilo troviĝas? En la kazo ke la kudrilo ja troviĝintus en la fojnostako, ĉu estus facile por la viro trovi ĝin? Ĉu indas perdi tempon por serĉi tiom etan aĵon en granda fojnostako? Bonvolu imagi alian vivcirkonstancon, kiam iu provus serĉi ion en loko, kie la ŝanco trovi ĝin estas ege malgranda. Anstataŭ diri al tiu persono “Ne indas serĉi en tiu loko”, vi povas esprimi vin tiele: “Vi serĉas kudrilon en fojnostako…” Tia esprimo estus multe pli bela, ĉu ne?

Se vi legos atente, vi trovos ne nur materialojn por plibeligi vian konversacion, sed ankaŭ saĝajn konsilojn pri la vivo. Jen unu el miaj preferataj esprimoj: “Sidi en la sama ŝipo” (varianto: “Esti en la sama ŝipo”.)*

En la vivo ofte okazas, ke aro da homoj laboras teame aŭ troviĝas en la sama situacio, kaj tial dependas unu de la aliaj samkiel maristoj en la sama ŝipo. Mi supozas, ke jam okazis al vi partopreni sportludojn en teamo aŭ prepari lernejajn taskojn en grupo, do vi bone komprenas, kial en tiaj cirkonstancoj indas kunlabori kiel eble plej efike kun la kolegoj. Estonte, kiam vi rimarkos, ke en via grupo mankas unueco de agado, eble vi rememoros la amuzan karikaturon pri la knaboj remantaj al kontraŭaj direktoj en la sama boato… – kiu rompiĝas! Kaj tiam, indos rememorigi al vi mem kaj al viaj kolegoj, ke vi ĉiuj “sidas en la sama ŝipo”, ĉu ne?…

Mi ne donos al vi plurajn ekzemplojn, ĉar mi supozas, ke vi jam bone komprenis, pri kia libro temas. La aŭtorino aldonas al ĉiu “frazeologiaĵo” (fiksa esprimo) kelkajn ekzemplojn kaj ankaŭ ekvivalentajn esprimojn en kelkaj lingvoj. Se troviĝos en la libro foj-foje ekvivalentoj en via denaska lingvo, ili helpos vin kompreni la koncernajn sencojn kaj memori ilin. Kiam via denaska lingvo ne troviĝos sur la paĝo, vi povos bone amuzi vin serĉante similajn esprimojn vialingve. Vi povos amuzi vian tutan familion kaj viajn geamikojn per viaj preferataj Esperantaj esprimoj. Se ili ne scipovas Esperanton, vi povos traduki al ili tiujn esprimojn laŭvorte, por ke ankaŭ ili admiru la riĉecon kaj la belecon de Esperanto.

* Aŭskultu ĉe *http://youtube.downloader.sk/8pGtteZ0Uqk*

Kvar-trua rakonto

La minejo

La rubrikon prizorgas: Stefan MacGill

En *Juna Amiko* 2013-2 vi legis rakonton pri la naŭtrua ponto en Hungario. Jen rakonto kun nur kvar truoj. Legu ĝin kaj solvu la postajn enigmojn por kompletigi la rakonton.

Juna turisto venas al bela ĉirkaŭaĵo – regiono kun montoj. Li vidas ion nekutiman, kion li ne komprenas. Li vidas lokulon, laboriston, do li demandas:
– "Kial sur tiu monto flirtas ___❶___" – "Tio estas emblemo de mia kompanio!" respondas la lokulo. – "Kial via kompanio laboras tie?" – "En tiu monto estas oro! Nia kompanio trovis malnovan tunelon. Ni modernigis ĝin por eltiri la valoraĵon."
– "Oro! Nuntempa orminejo estas raraĵo! Ĉu restas tie ankoraŭ nun?"
– "Jes, estas restaĵoj. Ni ___❷___ oron pere de tiu tunelo. Sed estas konstanta laboro tranĉi ligno-pecojn por fortigi la murojn de la tunelo. Ĝuste tio estas mia laboro. Mi laboras apud la enirejo; tie estas granda ___❸___." – "Kion via kompanio faras per la trovita oro?"
– "Ni vendas plimulton de la trovaĵoj al juvelistoj en la ĉefurbo, sed ni havas lokan juveliston, kiu pretigas belajn ornamaĵojn." – "Kaj ĉu vi vendas ilin rekte al la publiko?" – "Jes, apud la enirejo al la tunelo estas butiketo, kaj tie oni vendas la oraĵojn."

– "Bonege, ĝuste mia koramikino festos naskiĝtagon tuj post mia hejmeniro, kaj mi serĉas donacon dum mia vojaĝo. Kia oportunaĵo! Mi iros al la butiko kaj serĉos ion plaĉan."
– "Certe vi trovos plaĉaĵon." – "Ĝis kiu horo ĝi restas malferma?" – "Ĝis la kvara. Iru. Mia edzino deĵoras ĉe la ___❹___, vi pagu al ŝi."

Kvar-solva enigmo

Jen kiel trovi la kvar vortojn, kiuj mankas en la antaŭa rakonto. Ili aperos, en la ĝusta ordo, en la kvar subaj enigmoj, en la indikita vertikala kolumno. Sed unue, vi devas trovi kaj enskribi la horizontalajn vortojn, laŭ la donitraj help-indikoj. Por helpi vin (he! He!) ĉiu solva vorto ene de unu grupo havas du komunajn identajn sinsekvajn literojn. Ekzemple: TUNELO, AŬTUNO, SALTU, POSTULO. **En la enigmoj ni montras la lokon de la ripetataj literoj.**

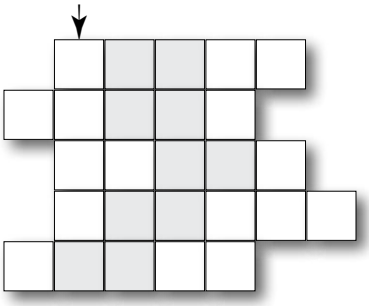

Unua vorto

- La varmiga aparato en kuirejo (5)
- Ornama kreskaĵo kutime kolora, trovebla en ĝardeno (5)
- Ŝategi aŭ forte admiri (5)
- Ganda, forta kaj lerta membro de la simia familio (6)
- La flanka parto de rivero, lago aŭ maro (5)

Komunaj literoj:__kaj __.

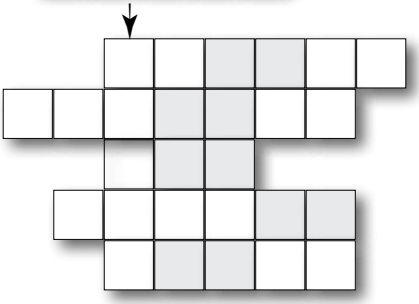

Dua vorto

- Faras bruon kiel kato (6)
- Diras 'Ĝis revido' al iu, kiun oni ne revidos dum longa tempo. (6)
- …ok, ____, dek... (3)
- Ene de la proksima tempo (6)
- Prahistoria besto-klaso; inter ili gigantoj (5)

Komunaj literoj:__kaj __.

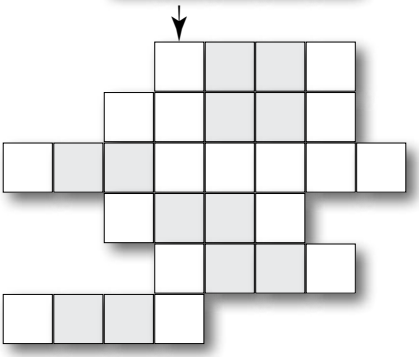

Tria vorto

- Kiam vi sidas, jen loko por bebo aŭ portebla komputilo (4)
- Mitologia estaĵo, kiu estas femala (mal-vira (5)
- Nigra-blanka birdo, kiu vivas en Antarkto kaj la sudaj maroj (8)
- Ofta arbo, multaj havas nadlojn anstataŭ folioj kaj disĵetas siajn semojn per strobiloj (4)
- Fortika ŝtofo – ligita kun Irlando (4)
- La lasta parto de io, konkludo (4)

Komunaj literoj:__kaj __.

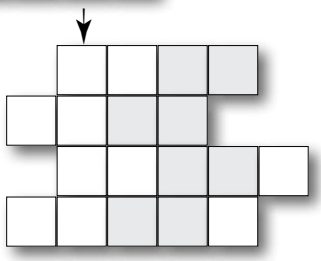

Kvara vorto

- Aminda dom-besto – mini-leono. La sovaĝa kuzo estas linko (4)
- Povas esti dom-besto, sed nedezirata. Ronĝulo kun longa vosto. Ofte vivas en defluejaj tuboj. Kutime pli granda ol muso (4)
- Finmanĝos kaj sentos kontenton (4)
- Kuireja ujo. Laŭ Zamenhofa proverbo* la besto de 1 dancas ĉirkaŭ ĝi (4)

Komunaj literoj:__kaj __.

**Vidu: http://eo.wikiquote.org/wiki/Vikicitaro:-Zamenhofa_proverbaro*

Nun, prenu la ok komunajn literojn el la kvar enigmoj (vi skribis tiujn literojn en la kvadratojn). Miksu ilin por kompletigi nian lastan misteran frazon: J. K. Rowling estas la_____de la furore sukcesa libro-serio pri la aventuroj de Harry Potter.

Ĉu vera aŭ malvera?

Jen naŭ frazoj pri la rakonto. Sed nur kvar el ili estas veraj. La ceteraj kvin estas malveraj. Decidu pri ĉiu frazo, ĉu ĝi estas vera aŭ malvera.

1. La kompanio fosas oron el la monto.
2. La turisto havas edzinon.
3. La maljuna laboristo estas ĉarpentisto.
4. La butiko apud la tunelo estas grandega
5. Oni ofte trovas funkciantajn orminejojn.
6. La plimulto el la oro iras al la ĉefurbo.
7. La tuto de la oro iras al la ĉefurbo.
8. La butiko restas malfermita ĝis la kvina.
9. La tunelo ĉe la monto estas malnova.

Gramatikaĵo: la sufikso –aĵ-

Valoraĵo: io, kio valoras
Oportunaĵo: io, kio estas oportuna
Plaĉaĵo: Io, kio plaĉas
Ĉirkaŭaĵo: io, kio ĉirkaŭas rigardanton
Ornamaĵo: io, kio ornamas ion.
Oraĵo: io farita el oro
Raraĵo: io, kio estas rara, malofta.
Restaĵo: io, kio restas
Trovaĵo: io, kion oni trovis.

Solvo de la sentrua enigmo el la antaŭa numero

		V				
	R	I	V	E	R	O
	A	R	A	N	E	O
	V	I	L	A	Ĝ	O
F	I	N	O	M	I	
A	N	O	N	I	M	A
B	O	N	I	Ĝ	O	N

Solvoj el la p. 19

La unua tasko: La kondiĉoj tradukiĝas per esprimaĵoj: x kg pezas la korpo.
La kapo pezas = x/2 + 1; Tiam la korpo x = x/2 + 1 + 1 de kie x/2 = 2 aŭ x = 4 kg. Tiam la fiŝo havas mason je 4/2 + 1 + 4 + 1 = 8 kg.

La dua tasko: Ni trovu la malplej grandan komunan multoblon (2, 3, 4, 5, 6) = 60. Sed 61 ne estas multoblo de 11. Ni devas trovi la malplej grandan multoblon de 61 kaj 11 (61, 11) = 671. La aŭtonumero konsistas el 4 ciferoj. Tiam ni ekhavos multoblon de 671, trovebla per la multipliko de ĝi per nombroj 1–14. Sed restas nur 671 x 11 = 7381. Pruvu!

La tria tasko: Kompreneble, la unua turisto estas jam manĝinta sian porcion. La tria postlasis 8 patkukojn, do po 4 por la ceteruloj. Tio estas – li estas trovinta 8 + 4 = 12 patkukojn. Samrezone la dua estas manĝinta 6 patkukojn kaj trovinta 18 patkukojn, dum la unua estas manĝinta 9 patkukojn kaj trovinta 27 patkukojn. Do, al la dua apartenas 3 kaj al la tria 5 patkukoj.

La kvara tasko: La kondamnito al morto povus engluti unu el la paperpecoj kaj poste diri: “Oh, pardonu min, mi hastis kaj eraris, tamen vi povas ekvidi, kio estas skribita sur la alia paperpeco – kaj fari kontraŭe”.

La lecionon kun helpo de Bardhyl Selimi preparis **Małgosia Komarnicka**

Baldur Ragnarsson

40 Juan Régulo Pérez (1914-1993)

Hodiaŭ mi prezentas al vi ne poeton aŭ romaniston, sed eldoniston, kiu ankoraŭ plej klare brilas en memoroj de aŭtoroj, kiuj verkis en Esperanto post la mezo de la lasta jarcento. Tiom klare, ke la Esperanta literaturo ankoraŭ ĝuas la efikon de tiu brilo en produkto de ĉiam novaj verkoj.

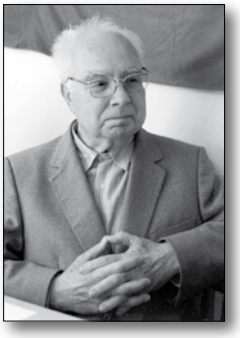

Juan Régulo Pérez naskiĝis la 30-an de marto 1914 kaj mortis la 27-an de januaro 1993, preskaŭ 80-jara. Lia naskiĝloko estas la municipo Garafía sur la norda bordo de la insulo La Palma, la plej okcidenta insulo de la Kanariaj Insuloj. Liaj gepatroj estis malriĉaj kamparanoj. Dek jarojn poste ili transloĝiĝis al la municipo Santa Cruz de la Palma, sur la orienta bordo de la insulo. Malgraŭ nefavoraj cirkonstancoj Juan ricevis edukadon kaj fariĝis studento. En 1933, kiam li estis 19-jara, li konatiĝis kun Esperanto kaj komencis instrui ĝin en la posta jaro. Samtempe li fariĝis instruisto en elementa lernejo. Kiam la hispana civila milito komenciĝis en 1936, Juan estis elpelita el sia lerneja posteno kaj nuligita lia instruista diplomo. Li estis eĉ enkarcerigita por tri jaroj, supozeble pro suspekto pri lia simpatio kun la maldekstruloj. Dum tiu tempo li vivis en koncentrejoj en Hispanio kaj Maroko kaj estis devigita al punlaboro je konstruo de ŝoseoj kaj fortikaĵoj.

Post tiu malfacila periodo en sia vivo Juan decidis daŭrigi sian edukadon kaj komencis studadon de klasika filologio en la Universitato de La Laguna en Tenerife, la plej granda insulo en la Kanariaj Insuloj. Tio estis en 1941, kiam li estis 27-jara. Evidente li brilis en siaj studoj, ĉar tuj poste li fariĝis docento kaj sekve profesoro en la Filozofia kaj Beletra Fakultato de la Universitato. Ekde tiu tempo Juan Régulo dum pli ol kvardek jaroj estis tiel ligita al la Universitato de La Laguna, ke li estis konsiderata la vera animo de tiu universitato. Okaze de lia 70-jariĝo la Universitato de La Laguna honoris lin per duvoluma honorlibro, unu en la hispana, la alia en Esperanto. Tiu ĉi portis la titolon *Esperantismo* kaj enhavas eseojn de 60 verkantoj pri esperantismaj temoj.

Esperanto kaj subteno de literaturo en tiu lingvo baldaŭ fariĝis la ĉefa korokupo de Juan Régulo Pérez. Lia klerigada humanismo logike kondukis lin al unika agado serve al la Esperanta kulturo. En 1952 li fondis la eldonejon Stafeto, kiu dum pli ol kvaronjarcento funkciis kiel la plej aktiva kaj avangarda eldonejo de Esperantaj libroj en la mondo. Entute aperis 93 libroj sub la signo de Stafeto ekde ĝia komenco ĝis 1975. La eldonitaj verkoj estis plej variaj laŭ ĝenroj: poezio,

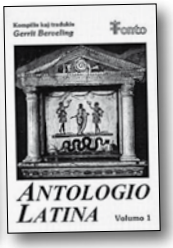

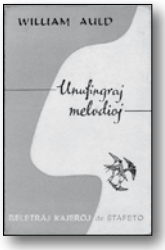

noveloj, sciencaj verkoj, biografioj, dramoj, lingvaj analizoj. Estas aparte rimarkinde, kiom altan lokon okupas originala poezio. Tie ne malpli ol 30 poemaroj viciĝas, krom la *Esperanta Antologio* kompilita de William Auld. La unua en la vico estis *Kvaropo*, la fama poemaro de Auld, Francis, Dinwoodie kaj Rossetti, baldaŭ sekvis *Kontralte* de Marjorie Boulton kaj *La Infana Raso* de Auld. Tiuj poemaroj refluigis la poezian sangon de Esperanto, kiun Stafeto plufluigis per ĉiam novaj poemaroj de la samaj kaj aliaj aŭtoroj: *Eroj* de Boulton, *Unufingraj melodioj* de Auld, *Nur tri kolorojn* de Eli Urbanová, *Ombroj de la kvara dimensio* kaj *Fajro sur mia lango* de Edwin de Kock, *Soifo* de Tárkony kaj multaj pliaj, por nomi kelkajn el la longa vico de originalaj poemaroj eldonitaj de Stafeto. Mi ankaŭ devas mencii, ke Juan Régulo akceptis eldoni mian unuan Esperantan poemaron, *Ŝtupoj sen nomo*, kaj proprainiciate verkis por ĝi prologon. Tradukita poezio ankaŭ trovis honoran lokon ĉe Stafeto, kie elstaras *La floroj de l´malbono* de Baudelaire kaj *Kantoj kaj romancoj* de Heine. Originalaj noveloj kaj romanoj ne estis neglektitaj: *Vitralo* de Francis, *Homoj sur la tero* de Engholm, *Kiel akvo de l´rivero* de Schwartz kaj pliaj. Originale estis ankaŭ verkita la biografio de *Zamenhof* de Marjorie Boulton.

Ne estas loko ĉi tie por plue pritrakti la eldonliston de Stafeto. Juan Régulo Pérez ne hazarde elektis la nomon de eldonejo. Ekde la publikigo de la poemaro *Kvaropo* en 1952 li antaŭvidis sian eldonadan aktivecon kiel kuranton portantan gravan mesaĝon al ĉirkaŭmondo pri la pulsanta vivanteco de Esperanto. Li tiom vigligis esperantistajn aŭtorojn kaj tradukistojn, ke novaj kaj malnovaj talentoj trovis sin en reala eŭforio, kiu direktis ilin al konvinko pri praveco de sia elekto de Esperanto kiel esprimilo. Se tiu eŭforia sento eble malaperis, tamen sufiĉaj signoj estas ankoraŭ konstateblaj pri pluvivo de tiu konvinko. La heredaĵo de J. Régulo Pérez vivas kaj vivos en la kultura historio de Esperanto.

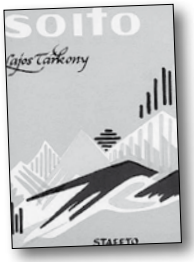

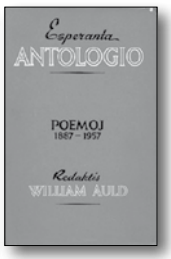

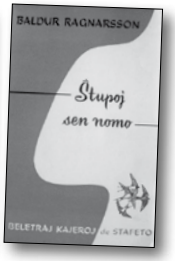

Landaj Reprezentantoj – Perantoj de *Juna Amiko*

Argentino: Argentina Esperanto-Ligo, C.C. 2910 (Correo Central), AR-1000 Buenos Aires, Argentina. **Aŭstralio:** Libroservo de Aŭstralia Esperanto-Asocio, Esperanto House, 143 Lawson Sreet, Redfern NWS 2016, Australia. **Aŭstrio:** Leopold Patek, Martinstr. 104/38, AT-3400 Klosterneuburg, Austria; *aon.913548977@aon.at.* **Belgio:** Flandra Esperanto-Ligo, Frankrijklei 140, BE-2000 Antwerpen, Belgium; *financoj@fel.esperanto.be.* **Brazilo:** Brazila Esperanto-Ligo, SDS Bl. P 36, Ed. Venâncio III, sala 303, BR 70393-902 Brasília-DF, Brazil; *bel-libroservo@esperanto.org.br.* **Britio:** Esperanto Association of Britain, Esperanto House, Station Rd, Barlaston, Stoke-on-Trent ST12 9DE, United Kingdom; *eab@esperanto.org.uk.* **Bulgario:** Mariana P. Evlogieva, PK 973, BG-1000 Sofia, Bulgaria; *mrvp@interpres.org.* **Ĉeĥio:** Pavel Polnický, Na Vinici 110/10, CZ-290 01 Poděbrady II, Czech Republic; *cea.polnicky@quick.cz.* **Ĉilio:** Héctor Campos Grez, Casilla 231 Curico, Chile. **Ĉinio:** Gong Xiaofeng, School of Environmental and Chemical Engineering, Nanchang University, Nanchang, CN-330031, China; *arko.gong@qq.com.* **Danio:** Arne Casper, Bryggervangen 70 4 tv, DK-2100 Koebanhavn, Denmark; *arnecasper@dbmail.dk.* **Estonio:** Ahto Siimson, Kastani 12-11, Paikuse, EE-86602 Pärnu maakond, Estonia; *ahto.siimson@esperanto.ee.* **Finnlando:** Hämäläinen Sylvia, F.E.Sillanpään katu 2 C 46, FI-33230 Tampere, Finland; *sylvia.h@kolumbus.fi.* **Francio:** Unuiĝo Franca por Esperanto, 4bis, rue de la Cerisaie, FR-75004 Paris, France; *zav@esperanto-panorama.net.* **Germanio:** Esperanto-Buchversand, Dr. Wolfgang Schwanzer, Pfarrer-Seeger-Str. 9, DE-55129 Mainz, Germany; *wolfgang.schwanzer@esperanto.de.* **Hispanio:** Pedro Garrote, Apartado 119 Esperanto, ES-47080 Valladolid, Spain; *v.sole@esperanto.cat.* **Hispanio:** Kataluna Esperanto-Asocio, Apartat 1008, ES-08200 Sabadell, Spain; *admin@esperanto-es.net.* **Hungario:** Boris Arrate Veranes, Emma u. 3a, HU-2030 Érd, Hungary; *simio_2004@yahoo.es.* **Islando:** Islanda Esperanto-Asocio, Pósthólf 1081, Skolavorðustigur 6B, IS-101 Reykjavík, Iceland; *esperanto@isl.is.* **Israelo:** Gian Piero Savio, Rehov Menora 13/4, IL-53490 Givatajim, Israel; *saviogp@zahav.net.il.* **Italio:** Luigia Oberrauch Madella, via Prampolini 8, IT-43122 Parma, Italy; *silkovojo@aliceposta.it.* **Japanio:** Japana Esperanto-Instituto, Japana filio de ILE, JP-162-0042 Tokyo-to, Sinzyuku-ku, Waseda-mati 12-3, Japan; *esperanto@jei.or.jp.* **Kroatio:** Marija Belošević, Sveti Duh 130, HR-10000 Zagreb, Croatia; *marija@hes-keu.hr.* **Kubo:** Kuba Esperanto-Asocio, Apartado Postal 5120, CU-10500 La Habana 2, Cuba. **Litovio:** Litovia Esperanto-Asocio, ab/k 167, LT-3000 Kaunas, Lithuania; *irenaa@takas.lt.* **Norvegio:** Anne Karin Bondhus, Morenefaret 8 A, NO-4340 Bryne, Norge; *akbondhus@jkn.no.* **Nov-Zelando:** David Dewar, PO Box 35849, Browns Bay, Auckland 0753, New Zealand; *gddewar@ihug.co.nz.* **Pakistano:** Jawaid Eahsan, P.O. Box 26, PK-60000 Multan, Pakistan; *saluton123@EsperantoLand.org.* **Pollando:** Magdalena Tatara, Koźmicie Wielkie 323, PL-32-020 Wieliczka, Poland; *mtatara@gmail.com.* **Portugalio:** Portugala Esperanto-Asocio, Rua Dr. Joao Couto 6. R/C A, PT-1500 Lisboa, Portugal. **Rumanio:** Crancau, Ioan, B-dul Bucuresti 5/53, RO-4800 Baia Mare, Romania. **Rusio:** Halina Gorecka, ab. ja. 1205, RU-236039 Kaliningrad, Russian Federation; *sezonoj@mail.ru.* **Slovakio:** Peter Baláž, Víťazná 840/67A, SK-958 04 Partizánske, Slovakia; *petro@ikso.net.* **Slovenio:** Višnja Branković, Via Parini 5 IT-34 129 Trieste, Italy. **Sud-Afriko:** Colin Beckford, C2 Plaza Hill 3, Bower Road, ZA-7800 Wynberg, South Africa. **Svedio:** Leif Holmlund, Kågevägen 40 B lgh 1303, SE-931 38 Skellefteå, Sweden; *leif.holmlund@telia.com.* **Svislando:** Christoph Scheidegger, Im Schleedom 6, CH-4224 Nenzlingen, Switzerland; *ch_scheidegger@bluewin.ch.* **Tajvano:** Reza Kheirkhah, No. 105, Chung Ching Road, Pingtung, 900-73 Taiwan; *rezamenhof@yahoo.com.* **Togo:** Koffi Gbeglo, B. P. 13169, Lome, Togo; *esp.togo@cafe.tg.* **Usono:** Esperanto-USA, P.O. Box 1129, El Cerrito CA 94530, United States; *eusa@esperanto-usa.org.* **Venezuelo:** Peter Jaimez, Poŝtkesto 3482, VE-1010 A Caracas, Venezuela; *peterjaimez@tutopia.com.* **TUTA MONDO:** Abonservo de UEA, Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, Netherlands; *uea@uea.org.* **Mendojn eblas sendi ankaŭ al** *ILEI.oficejo@gmail.com.*

Kolibroj kaj ĝirafoj instruas al ni pacon

Ni ricevadas ekde 2006 valoran kontribuon el Kubo. Bonvole rigardu la paĝon 2. Temas pri bildstrio. Supre legiĝas: *Zunzún*, kolibrido, aŭtorinoj: Ingrid Padrón kaj Sonmy Álvarez. Tradukisto: José de J. Campos Pacheco.

Jen nia kolego, amiko kaj tradukisto, skribis al ni: "Mi, Jose de J. Campos Pacheco estas tiu, kiu sendis al vi la materialon (bildstriojn). Mi feliĉas, ke la enhavo plaĉas al vi. La bildstrioj aperas monate en la kuba infangazeto *Zunzun,* kaj mi konas la aŭtorojn persone. Ili en la jaro 2002 permesis, ke iliaj verkoj aperu sur la paĝoj de *Juna Amiko. Zunzun,* Esperante kolibrido, estas gazeto por junuloj kaj infanoj. Oni eldonas ĝin ekde la jaro 1980. Ĝi aperigas fabelojn, bildstriojn, ludojn ktp. Unu el ĝiaj celoj estas eldoni artikolojn, kiuj havas edukan valoron.

José de J Campos Pacheco, Kubo"

Granda danko iru al José pro lia valora traduklaboro! Samuel esploris pri kolibroj, gepatroj kaj idoj, kaj informas nin pri tiu birdospecio. Vidu la paĝojn 11 kaj 12. Ni diru koran dankon al li!

Jes, certe vi rimarkis, tiuj bildstrioj el *Zunzun* donas valorajn indikojn pri kiel vivi pace kun gefamilianoj, geamikoj, klasokamaradoj. Tio estas pozitiva fakto, ĉar PACO komenciĝas en malgranda grupo, familio, klaso, klubo. Se PACO ne eblus en etaj rondoj, kiel eblus PACO inter ŝtatoj, PACO por la tuta mondo?

Tiu ĉi numero de nia revuo *Juna Amiko* en diversaj lokoj aludas al PACO.

Unue: rigardu la foton kovrilpaĝe. Jen citaĵo de Hubert Guézo. "PACO estas tiom rompiĝema kiel ovo en infana mano". Hubert Guézo verkas librojn pri afrika kulturo, por ke afrikanoj povu koni sian kulturon kaj fieri pri sia kulturo, por ke homoj el aliaj mondopartoj povu ekkoni la valorojn de afrikaj kulturoj. Tio estas paŝo al PACO. Sur la dorskovrila foto ni montras lian libron *C'est l'Afrique que j'aime* (Afrikon mi amas). Poste ni kune verkis *Mots des têtes d'Afrique et d'ailleurs* (Paroloj de steluloj el Afriko kaj aliaj lokoj). En tiu libro aperas plena paĝo pri Zamenhof. Ambaŭ libroj estas en la franca. *Paroloj de steluloj…* estas jam tradukita al Esperanto, sed ne kontrolita nek eldonita. Laboro atendas nin.

Due: legu la tekston de Malala en paĝo 20. Ŝi kuraĝe agadis kaj agadas por edukado por ĉiuj, edukado por knabinoj, aliro al scioj. En la aĝo de 17 ŝi ricevis Nobel-Pacpremion. Tio okazis en decembro 2014. Kiam ŝi estis 15-jara, ekstremuloj pafis ŝin kaj ŝi estis grave vundita. Tamen ŝi pluvivis kaj resaniĝis. Nun kuraĝe ŝi plu luktas por edukado por ĉiuj kaj por PACO. Ŝi ne timas. Ŝi estu modelo por ni.

Poste: ĉu birdoj estas pacamaj estaĵoj? Kolibroj certe. Sed aglo eble ne. Pro tio Marshall Rosenberg en sia instruado pri senperforta komunikado ne elektis birdon, li elektis ĝirafon. La ĝirafo neniam atakas, neniam vundas, ĝi promenadas kaj manĝas foliojn. Ĝi estu modelo por ni por pace komuniki. Jen ekzemplo:

Se via klasokamarado prenas vian skribilon kaj uzas ĝin, vi povus diri al li: *Ŝtelisto!! Vi ŝtelis mian skribilon!* Tio estas ŝakala maniero atakema. La atakita persono estas vundita; eble li aŭ ŝi emos reagi per plia atako… milito povas komenciĝi…. Tamen estas alia solvo. Se via kamarado uzas vian skribilon, vi ne estas kontenta, vi bezonas ĝin, vi eble sentas frustron. Tion vi rajtas diri, aŭ eĉ krii, se tio povas helpi al vi. *"Mi ne estas kontenta, kiam vi sen permeso prenas mian skribilon kaj uzas ĝin, ĉar mi bezonas ĝin nun! Mi petas vin, ke vi redonu ĝin al mi!"* Tiu dirmaniero ne vundos la uzanton de via skribilo. Li malkovros vian senton kaj tutcerte tuj redonos vian skribilon al vi. Jen senperforta komunikado. Provu! Tuj vi konstatos pozitivajn sekvojn.

Diru per MI kiel vi sentas vian animstaton. *Mi ne estas kontenta…*

Diru ekzakte, kio okazis. *…vi sen permeso prenas mian skribilon kaj uzas ĝin.*

Diru la kialon. *… ĉar mi bezonas ĝin nun…*

Diru klaran peton. *… Mi petas vin, ke vi redonu ĝin al mi!*

Jen la 4 paŝoj de senperforta komunikado.

(http://eo.wikipedia.org/wiki/Neperforta_komunikado)

Mirejo Grosjean

Hubert Guézo
kaj Mirejo Grosjean

La gruo, simbolo de paco
en Nagasaki, Japanio

La kolombo, simbolo de paco
por kristanoj, judoj kaj islamanoj